

DOPADY BUDOUCÍHO PŘIJETÍ EURA NA MEZINÁRODNÍ OBCHOD VYBRANÉ NADNÁRODNÍ SPOLEČNOSTI PŮSOBÍCÍ V ČESKÉ REPUBLICE

Diplomová práce

Studijní program: N6208 – Ekonomika a management
Studijní obor: 6208T085 – Podniková ekonomika

Autor práce: **Bc. Lenka Vaňková**
Vedoucí práce: Ing. Jaroslav Demel, Ph.D.

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Lenka Vaňková**
Osobní číslo: **E12000156**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Podniková ekonomika**
Název tématu: **Dopady budoucího přijetí eura na mezinárodní obchod vybrané nadnárodní společnosti působící v České republice**
Zadávací katedra: **Katedra marketingu a obchodu**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Mezinárodní obchod a nadnárodní společnosti
2. Evropská unie a společná měna euro
3. Mezinárodní měnové systémy a měnová unie
4. Charakteristika vybrané nadnárodní společnosti
5. Dopad případného přijetí eura na MO vybrané nadnárodní společnosti
6. Zhodnocení analýzy a návrhy přípravy společnosti pro přijetí eura

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **65 normostran**

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

LACINA, L. Měnová integrace: Náklady a přínosy členství v měnové unii. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-560-5.

DURČÁKOVÁ, J. a M. MANDEL. Mezinárodní finance. 2. vyd. Praha: MANAGEMENT PRESS, 2003. ISBN 80-7261-090-2.

MACHKOVÁ, H., E. ČERNOHLÁVKOVÁ a A. SATO., et al. Mezinárodní obchodní operace. 5. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-3237-4.

VARADZIN, F. Mezinárodní ekonomie: Teorie světového hospodářství. 1. vyd. Praha: PROFESIONAL PUBLISHING, 2013. ISBN 978-80-7431-116-1.

Elektronická databáze Proquest (knihovna.tul.cz): NELSON, C. A. Import Export: How to Take Your Business Across Borders. New York: The McGraw-Hill Companies, Inc., The Professional Book Group, 2009. ISBN 0071482555.

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Jaroslav Demel

Katedra marketingu a obchodu

Konzultant diplomové práce:

Lubomír Lavinger

Project and Order Management-Manager

Datum zadání diplomové práce: **31. října 2014**

Termín odevzdání diplomové práce: **7. května 2015**

doc. Ing. Miroslav Žižka, Ph.D.
děkan

doc. Ing. Jozefína Simová, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 31. října 2014

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé diplomové práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum:

Podpis:

Anotace

Tato diplomová práce je zaměřena na identifikaci dopadů na mezinárodní obchod vybrané nadnárodní společnosti působící v České republice po přijetí eura. Předmětem je mezinárodní exportní společnost Chart Ferox, a. s., která působí na českém trhu již několik desítek let. Tato společnost vyvážá zboží do celého světa a většinu svých obchodů realizuje v eurech. Česká republika se při vstupu do Evropské unie roku 2004 zavázala přijmout euro jako vlastní měnu. Toto přijetí bude tak pro firmu do budoucna znamenat řadu významných změn. Dopady se dají očekávat jak v oblasti mezinárodního obchodu, tak i v oblasti vnitřního chodu firmy. Lze předpokládat, že k významnějším změnám dojde především v oblasti vnitřního chodu firmy. Teoretická část se věnuje nastínění problematiky mezinárodního obchodu, mezinárodním měnovým systémům a Evropské unii. Důraz je kladen na společnou evropskou měnu euro, která je klíčovým prvkem této práce. Analytická část je rozdělena do dvou podkapitol, a to na období před přijetím a na období po přijetí eura. V rámci obou období je práce zaměřena na zahraniční obchod firmy, dále na s ním spojené forwardové operace, změny softwarového a technického vybavení a celkově na vnitřní chod firmy. Zejména poté na změny v platebním styku se zahraničím a na stabilnější kurz eura vůči ostatním měnám v porovnání s českou korunou vůči těmto měnám.

Klíčová slova

dopady, ekonomická integrace, euro, eurozóna, evropská společná měna, evropská unie, forwardové operace, mezinárodní měnový systém, mezinárodní obchod, nadnárodní společnost

Annotation

This master thesis is focused on the identification of impacts on international trade of a selected multinational company operating in the Czech Republic after the adoption of the euro. The subject of this work is international exporting company Chart Ferox, a. s. that has already been operating in the Czech market for several decades. This company exports goods around the whole world and most of its work is realized in the euro. When the Czech Republic entered the European Union in 2004, it committed to adopt the euro as its own currency. This adoption will bring a lot of significant changes for the company in the future. Impacts can be expected in the area of international trade and in the area of internal company operations as well. It can be assumed that the impacts in the area of internal company operations will be more significant than those of international trade. The theoretical outlines the issue of international trade, international monetary system and the European Union. Especially with emphasis on the European currency - euro, that is the main aspect of this thesis. The analytical part is divided into two sections - the period before adoption of the euro and the period after the adoption of the euro. In both periods the thesis focuses on the international trade of the company, forward operations, changes in software and technical facilities and whole internal company operations. Then, mainly the changes in payments to foreign countries and more stable exchange rate of the euro and the other currencies in comparison with Czech crown and these currencies.

Key Words

common european currency, economical integration, euro, european union, eurozone, forward contract, impacts, international monetary system, international trade, multinational companies

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala panu Ing. Jaroslavu Demelovi za vedení mé diplomové práce, užitečné rady a připomínky. Velký dík patří také Lubomíru Lavingerovi, manažerovi projektového oddělení firmy Chart Ferox, a. s., který se mě vřele ujal a i přes jeho veliké pracovní vytížení mi byl vždy velmi nápomocen. V neposlední řadě bych také ráda poděkovala jeho kolegům, pánům Petru Schwarzovi a Zdeňku Šoutovi, kteří mi poskytli řadu důležitých informací a zodpověděli veškeré mé dotazy. Velmi nápomocna mi byla v případě statistických výpočtů i paní doktorka Kateřina Gurinová. Především bych však chtěla poděkovat své rodině za veškerou podporu, kterou mi poskytla během celého mého studia.

Obsah

Seznam zkratk	9
Seznam tabulek	11
Seznam obrázků	12
Úvod	13
1. Mezinárodní obchod a rizika v něm	15
1.1 Vývoj mezinárodního obchodu.....	15
1.2 Příčiny vzniku mezinárodního obchodu	17
1.3 Formy mezinárodního obchodu	18
1.4 Nadnárodní společnosti v mezinárodním obchodě.....	21
1.5 Rizika v mezinárodním obchodě	21
1.5.1 Kurzové riziko	22
1.5.2 Zajištění kurzových rizik	24
2. Mezinárodní měnový systém	26
2.1 Vývoj mezinárodního měnového systému.....	26
2.2 Definice měnových kurzů	27
2.2.1 Teorie parity kupní síly	28
2.3 Režimy měnových kurzů	30
2.4 Pohyb měnových kurzů a jejich dopad	31
2.4.1 Apresiasi měny	31
2.4.2 Depreciace měny	32
2.4.3 Devalvace a revalvace	33
3. Evropská unie a přijetí eura	34
3.1 Stručná historie Evropské unie	34
3.2 Stupně ekonomické integrace	36
3.3 Hospodářská měnová unie	37
3.4 Přínosy členství v měnové unii	43
3.4.1 Transakční náklady.....	43
3.4.2 Transparentnost cen.....	44
3.4.3 Eliminace kurzového rizika	45
3.5 Kritéria přijetí do HMU	45

3.6	Společná měna euro a ECB.....	46
3.7	Země eurozóny	47
3.8	Česká republika a zavedení eura.....	48
3.8.1	Kritérium cenové stability	49
3.8.2	Kritérium úrokových sazeb	50
3.8.3	Kritérium měnového kurzu.....	51
3.8.4	Kritérium veřejného deficitu	52
3.8.5	Kritérium veřejného dluhu.....	53
3.8.6	Právní konvergence	54
3.9	Národní plán zavedení eura	57
4.	Analýza dopadu přijetí eura na Chart Ferox, a. s.....	59
4.1	Stručná historie firmy Chart Ferox, a. s.....	60
4.2	Přípravné období firmy – před přijetím eura	61
4.2.1	Zahraněční obchod Chart Ferox, a. s. před přijetím eura.....	62
4.2.2	Forwardové operace	63
4.2.3	Softwarové vybavení a technická podpora.....	66
4.2.4	Vnitřní chod firmy před přijetím	68
4.3	Období po přijetí eura	69
4.3.1	Zahraněční obchod firmy Chart Ferox, a. s. po přijetí eura	70
4.3.2	Česká koruna a euro versus americký dolar	70
4.3.3	Česká koruna a euro vůči britské libře	72
4.3.4	Česká koruna a euro vůči norské koruně.....	73
4.3.5	Česká koruna a euro vůči polskému zlotému	74
4.3.6	Odstranění forwardových operací	76
4.3.7	Změny ve vnitřním chodu firmy po přijetí eura	76
4.4	Shrnutí celého firemního procesu před přijetím a po přijetí eura	79
	Závěr	81
	Seznam použité literatury	84

Seznam zkratek

a. s.	akciová společnost
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČSOB	Československá obchodní banka
DPH	Daň z přidané hodnoty
ECB	Evropská centrální banka
ECU	European currency unit (evropská měnová jednotka)
EHS	Evropské hospodářské společenství
EMI	Evropský měnový institut
EMS	Evropský měnový systém
EMU	Evropská měnová unie
ERM	European exchange rate mechanism (mechanismus směnných kurzů)
ES	Evropské společenství
ESCB	Evropský systém centrálních bank
ESUO	Evropské sdružení uhlí a oceli
EU	Evropská unie
EURATOM	Evropského společenství pro atomovou energii
HDP	Hrubý domácí produkt
HMU	Hospodářská a měnová unie
IS	Informační systém
IT	Information technology (informační technologie)
MMF	Mezinárodní měnový fond
MNCs	Multinational corporations (nadmárodní společnosti)
MVE	Minnesota Valley Engineering

ODS	Občanská demokratická strana
p. b.	procentní bod
SEPA	Single euro payments area (jednotná oblast pro platby v eurech)
USA	United States of America (Spojené státy americké)

Seznam tabulek

Tabulka 1: Které země a kdy přijaly euro?.....	48
Tabulka 2: Vývoj plnění inflačního kritéria	50
Tabulka 3: Vývoj plnění úrokového kritéria	51
Tabulka 4: Vývoj plnění kritéria veřejného deficitu	53
Tabulka 5: Vývoj plnění kritéria veřejného dluhu.....	54
Tabulka 6: Celkové mzdové náklady	64
Tabulka 7: Sjednaná hodnota forwardových operací	65
Tabulka 8: Sjednání forwardového obchodu na 3 měsíce dopředu v 1. měsíci	65
Tabulka 9: Poplatky za zahraniční platby.....	78
Tabulka 10: Fáze před přijetím eura - shrnutí	79
Tabulka 11: Fáze po přijetí eura - shrnutí.....	80

Seznam obrázků

Obrázek 1: Vliv apreciacie a depreciacie devizového kurzu na exportéra a importéra.....	33
Obrázek 2: Stádia hospodárskej a menovej unie	42
Obrázek 3: Vývoj kurzu české koruny vůči euru	52
Obrázek 4: Vývoj kurzu české koruny vůči euru	57
Obrázek 5: Nejvýznamnější země exportu.....	62
Obrázek 6: Podíl měn na celkovém prodeji za rok 2011, 2012 a 2013.....	63
Obrázek 7: Vývoj kurzu české koruny a amerického dolaru.....	71
Obrázek 8: Vývoj kurzu eura a amerického dolaru	71
Obrázek 9: Vývoj kurzu české koruny vůči britské libře	72
Obrázek 10: Vývoj kurzu eura vůči britské libře	72
Obrázek 11: Vývoj české koruny vůči norské koruně.....	73
Obrázek 12: Vývoj eura vůči norské koruně.....	74
Obrázek 13: Vývoj české koruny vůči polskému zlotému	75
Obrázek 14: Vývoj eura vůči polskému zlotému	75

Úvod

Česká republika (dále jen ČR) je malou zemí ve srovnání s ostatními státy, nicméně s velmi dobrou strategickou geografickou pozicí. Zapojení do mezinárodního obchodu je klíčovým prvkem celé české ekonomiky. Proto působení mnoha nadnárodních firem v ČR není ničím neobvyklým. Důležitým krokem v historii mezinárodního obchodu a celkového zahraničního působení ČR byl vstup do Evropské unie (dále jen EU), jejíž kořeny sahají až do 50. let 20. století. Členským státem se však ČR stala až roku 2004. Při podepsání přístupové dohody se zároveň zavázala přijmout evropskou společnou měnu – euro. Přijetí eura je ovšem podmíněno řadou kritérií, která ČR více či méně splňuje. Z teoretického hlediska je euro poměrně lehce dosažitelným cílem, z hlediska praktického je však skutečnost odlišná.

Případné přijetí eura jako společné evropské měny s sebou přinese řadu významných změn jak pro obyvatele, tak pro ekonomické subjekty. Tato diplomová práce bude zaměřena na nadnárodní firmu Chart Ferox, a. s., která působí v ČR již desítky let a je významným exportérem po celém světě. Firma realizuje své obchody z velké části prostřednictvím eura. Proto lze předpokládat, že jeho přijetí ČR bude pro firmu znamenat do budoucna řadu významných změn.

Cílem této diplomové práce je na základě provedené analýzy identifikovat veškeré možné dopady přijetí eura na vybranou společnost. Přičemž snahou je zaměřit se především na případné změny v oblasti mezinárodního obchodu a vnitřního fungování firmy. Důraz bude také kladen na vytvoření určitých doporučení a kroků, které by firma měla realizovat, aby podpořila případný hladký průběh přijetí eura v rámci společnosti. Tato práce by měla sloužit firmě jako podklad při přípravách a rozhodování v otázce eura.

První část diplomové práce je zaměřena na shrnutí a vysvětlení základních teoretických podkladů pro celý řešený problém, dále na vysvětlení mezinárodního obchodu jako takového a na stanovení všech rizik, kterým musí firma nadnárodního charakteru čelit a identifikace nástrojů, pomocí kterých se před nimi případně může zajistit. Práce je zaměřena především na riziko kurzové, které úzce souvisí právě s přijetím eura. Pozornost je dále věnována mezinárodním měnovým systémům, režimům měnových kurzů, dopadům

při pohybech kurzu a také EU z obecného hlediska. Právě členství v EU znamená pro ČR závazek přijmout euro jako vlastní národní měnu. EU prošla poměrně dlouhým vývojem. V dnešní době se dá hovořit o EU jako o hospodářské a měnové unii (dále jen HMU), která vyvíjí i určité snahy o vytvoření unie politické. HMU je jedním ze stupňů ekonomické integrace a vstup do měnové unie, tedy do eurozóny, s sebou přinese řadu změn. Z tohoto důvodu je v této práci věnována pozornost přínosům, které přijetí eura přinese a kritériím pro přijetí do eurozóny a v neposlední řadě také faktu, jak je na tom ČR s jejich plněním a jaký národní plán zavedení eura si zvolila.

Druhá část diplomové práce je analytického charakteru a je zaměřena na konkrétní nadnárodní firmu Chart Ferox, a. s.. Tato část je rozdělena do dvou podoblastí – fáze před přijetím eura a fáze po přijetí eura. Důraz je kladen na oblast zahraničního obchodu a s ním související realizaci forwardových operací, a poté na vnitřní chod firmy a na případné změny a dopady související s přijetím eura. V této části diplomové práce bude zmíněna řada doporučení, která by měla podpořit bezproblémový průběh celého procesu přijetí eura.

1. Mezinárodní obchod a rizika v něm

Následující kapitoly budou zaměřeny na problematiku mezinárodního obchodu. Pozornost bude věnována tomu, jaké časové mezníky byly důležité při jeho vývoji a jaké příčiny vedou k jeho vzniku a existenci.

Fungování mezinárodního obchodu s sebou přináší samozřejmě řadu rizik, kterým obchodní partneři musí čelit. Jedná se o klasická rizika obchodu, a to jak vnitřního, tak i rizika, která jsou specifická právě pro mezinárodní prostředí. Jedním z těchto rizik je i riziko kurzové, kterému se bude blíže věnovat následující podkapitola. Subjekty se mohou vůči těmto rizikům samozřejmě do určité míry bránit a předcházet jim.

Důležitým pojmem v této diplomové práci je i tzv. nadnárodní společnost, která v posledních desítkách let nabírá na významu. Tyto společnosti bezesporu hrají velkou roli na mezinárodní scéně a jejich vliv je značný.

1.1 Vývoj mezinárodního obchodu

Velkým stimulem pro mezinárodní obchod byly zámořské objevy na počátku novověku. Cílem těchto výprav bylo nalezení nového bohatství, především zlata a koření. Dalším důležitým mezníkem ve vývoji mezinárodního obchodu byla poté průmyslová revoluce, která s sebou přinesla vynálezy jako je parní stroj a lokomotiva. Tento průmyslový rozkvět byl následován objevením elektřiny, budováním propracovanější infrastruktury, modernizací přístavů, lodí a budováním železnic. Rozvoj byl však utlumen a deformován během první a druhé světové války, kdy se státy soustředily na získání potřebných zbraní, munice a potravin. Po válečném období přichází tzv. vědecko-technická revoluce, která znamenala nový velký podnět pro rozvoj mezinárodního obchodu. Součástí této revoluce byly kosmické objevy, využívání nukleární energie, rozvoj telekomunikace atd. V současné době žijeme ve věku vysoké celosvětové specializace, standardizace a

globalizace, které jsou dobrou základnou pro rozvoj mezinárodního obchodu a mezinárodní dělby práce.¹

Obchod můžeme definovat jako směnu zboží, nebo-li nákup či prodej komodit mezi subjekty. Podle úrovně realizace, se obchod dělí na maloobchod, velkoobchod a zahraniční obchod. V případě zahraničního obchodu se dá hovořit o směně zboží, která překračuje hranice jednotlivých států či ekonomických celků. Podle toho, jakým směrem se tento obchod ubírá, se rozlišuje dovoz a vývoz. Předmětem zahraničního obchodu je zboží, služby ale i práva duševního vlastnictví. Díky zahraničnímu obchodu dochází k propojení vnitřního hospodářství země s vnějším okolím (zahraničím). Funkce zahraničního obchodu dělíme do tří skupin - transformační, transmisní a růstovou.

Transformační funkce již svým názvem napovídá, že se jedná o určitou transformaci nebo-li přeměnu. Jedná se o přeměnu struktury domácí produkce. Dovoz určitých produktů ze zahraničí pomáhá překonat limity země, které jsou dané přírodními a ekonomickými podmínkami.

Transmisní funkce spočívá v přenosu toků informací, poznatků, kritérií a stimulů rozhodování a chování ekonomických celků.

Růstová funkce zahraničního obchodu představuje především specializaci dané země na určité odvětví a produkty. Tato funkce je významná především u malých ekonomik, kde struktura domácí ekonomiky je ovlivněna vývozní výkonností a konkurenceschopností výrobků této země na zahraničních trzích.²

S pojmem zahraniční obchod úzce souvisí další pojem – mezinárodní obchod, který je předmětem této diplomové práce. Někdy jsou tyto pojmy zaměňovány či považovány za stejné. Různé zdroje přicházejí s různými definicemi a vysvětleními. Na zahraniční obchod

¹ ČERNOHLÁVKOVÁ, E. a kol. *Mezinárodní obchodní operace*. 1. vyd. Praha: HZ, 1998, 280 s. ISBN 80-86009-20-3.

² FOJTÍKOVÁ, L. *Zahraniční obchodní politika ČR: Historie a současnost (1945-2008)*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1-4. ISBN 978-80-7400-128-4.

lze nahlížet jako na proces směny statků jednoho státu či ekonomického celku se zahraničím. Často je možné se setkat s různými statistikami zahraničního obchodu České republiky, vyjadřujícími úroveň naší země ve vztahu k zahraničí v rámci obchodu. Zatímco proces směny statků v celosvětovém měřítku mezi různými státy nebo jejich seskupeními lze chápat jako mezinárodní obchod.³

1.2 Příčiny vzniku mezinárodního obchodu

Mezinárodní obchod je v neustálém vývoji. Jedním z hlavních důvodů vzniku mezinárodního obchodu je odlišnost výrobních podmínek v jednotlivých státech. Každý stát má jinou úroveň vybavenosti výrobními faktory, disponuje různými přírodními zdroji, a nachází se v odlišných klimatických a geografických podmínkách. To vše má vliv i na samotné výrobní a spotřební možnosti společnosti. Pokud je pro domácí výrobu zapotřebí surovin, které se nenachází v tuzemsku, anebo pouze v omezeném množství, může to zvyšovat náklady a výslednou cenu výroby. Výhodněji poté může působit dovoz těchto výrobků z jiné země, která je schopná je vyrobit s nižšími náklady, a třeba i kvalitněji. Specifické klimatické podmínky nebo nerostné bohatství často předurčují směřování produkce dané země. Dalším důvodem vzniku mezinárodního obchodu jsou odlišné spotřebitelské preference. Obyvatelé různých států se mohou lišit ve svých požadavcích na spotřebu, a to z hlediska kvantity i kvality. Spotřeba určitých tuzemských výrobků nemusí vůbec existovat, a přesto jsou takovéto výrobky v dané zemi produkovány pro zahraniční spotřebu. Další významnou příčinou jsou rozdílné náklady ekonomického procesu. V různých zemích jsou různé výrobky produkovány s odlišnými náklady. Při specializaci země na výrobu určitého statku dochází k velkým úsporám z rozsahu, což činí výrobek konkurenceschopným i na zahraničním trhu. Velikost domácího trhu tak přestává být limitujícím faktorem pro výrobu. Všechny tyto důvody hrají ve prospěch vzniku a

³ DEMEL, J. *Mezinárodní obchod* [online prezentace]. Liberec: Technická univerzita v Liberci, Ekonomická fakulta, [cit. 2014-10-26]. Dostupný z [www: <http://multiedu.tul.cz/~jaroslav.demel/multiedu/MEOB/MEO_P2_-_2014.pdf>](http://multiedu.tul.cz/~jaroslav.demel/multiedu/MEOB/MEO_P2_-_2014.pdf)

existence mezinárodního obchodu. Země se tak mohou specializovat a zvyšovat blahobyt svého obyvatelstva.⁴

1.3 Formy mezinárodního obchodu

Existují dvě základní formy mezinárodního obchodu. Jedná se o vývoz a dovoz. Vývoz (export) představuje situaci, kdy domácí výrobce prodává své výrobky do zahraničí ke spotřebě zahraničnímu spotřebiteli. Naopak dovoz (import) představuje skutečnost, kdy se zahraniční zboží dováží na domácí trh ke spotřebě domácími spotřebiteli. Obě tyto formy dále můžeme rozdělit na přímý a nepřímý vývoz či dovoz. Přímý vývoz znamená, že firma vyváží své výrobky přímo na zahraniční trh. Pokud firma k vývozu svých výrobků využívá služeb určitého "prostředníka" na základě smluvního vztahu, tak se hovoří o nepřímém vývozu. To samé platí pro přímý i nepřímý dovoz ale v opačném směru. Nepřímý vývoz a dovoz využívají například firmy, které nejsou příliš specializované na zahraniční obchod, a zřizování specializovaného oddělení by pro ně bylo příliš nákladné. Hlavní výhodou jsou nižší náklady oběhu a zároveň eliminace rizik vyplývajících z mezinárodního obchodu. Na druhou stranu tak firmy ztrácejí přímý kontakt se svými zákazníky a ztrácí kontrolu nad další distribucí a cenami. Specifickou formou může být ještě tzv. reexport, kdy je zboží vyvezeno do jedné země s cílem toto zboží vyvést do země další.

Pokud se firmy rozhodnou pro nepřímou formu vstupu na zahraniční trh, mohou volit mezi celou škálou obchodních metod a spolupracovat na základě smluvních vztahů s různými subjekty. Podle charakteru daného smluvního vztahu se může jednat o prostředníky, výhradní prodejce, obchodní zástupce, mandátáře, komisionáře ad.⁵

Zejména velké a finančně silné firmy často vstupují přímo na zahraniční trh formou kapitálových vstupů. Firma má možnost vstoupit na daný trh buď s využitím portfoliové

⁴ STRÝČKOVÁ, P. *Teorie mezinárodního obchodu a jejich praktické využití v zahraničně-obchodní politice ČR*. Brno, 2006, Diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně – Ekonomicko-správní fakulta.

⁵ MACHKOVÁ, H. a kol. *Mezinárodní obchodní operace*. 5. vyd. Praha: Grada Publishing, a. s., 2010, s. 161-164. ISBN 978-80-247-3237-4.

investice, kdy nakupuje cenné papíry apod., nebo prostřednictvím přímých zahraničních investic. Tyto investice probíhají nejčastěji jako fúze, akvizice, nově zakládané podniky (tzv. investice na zelené louce), společné podnikání či strategické aliance. Cílem těchto investic je podpora vývozu mateřské společnosti nebo samotného mezinárodního rozvoje výrobních aktivit. Snahou většiny zemí je podporovat příliv zahraničních investic, především do oblasti výroby. Tyto investice představují pro zemi přínos kapitálu, který je nutný pro modernizaci a restrukturalizaci podniků. Zároveň znamenají příliv nových technologií, které mohou umožnit vytváření nových pracovních míst a podnikatelských příležitostí. Usnadňují transfer manažerské know-how a zvyšují exportní aktivity.⁶

Fúze může mít dvě podoby. Buď dochází k splynutí, nebo sloučení. V případě splynutí dvě či více firem zanikají a vzniká nová společnost s novým názvem, která tyto společnosti pohlcuje. Veškeré majetky a závazky zanikajících firem přecházejí na novou společnost. Pokud dojde ke sloučení, jedna společnost ze slučujících firem zůstává a pohlcuje ty další, které tímto zanikají.⁷

Akvizice představuje převzetí firmy nebo její části, a to obvykle koupí. Může mít různé podoby, jako například koupí obchodního podílu nebo akcií společnosti, koupí podniku, koupí aktiv apod. Je možné se setkat i s nepřátelským převzetím, jehož cílem je zničení konkurence a získání tak nových zákazníků.⁸

Investice na zelené louce znamenají pro firmu investice do výrobních závodů, kanceláří či do jiných fyzických zařízení postavených v místech, kde předtím žádné budovy

⁶ MACHKOVÁ, H. a kol. *Mezinárodní obchodní operace*. 5. vyd. Praha: Grada Publishing, a. s., 2010, s. 31-33. ISBN 978-80-247-3237-4.

⁷ Co je to sloučení a splynutí podniku?. *Podnikátor: Pomůže Vám v podnikání* [online]. 11. 10. 2014 [cit. 2014-10-26]. Dostupné z: <http://www.podnikator.cz/zacatek-podnikani/pravo/n:18875/Co-je-to-sloucení-a-splynutí-podniku>

⁸ Akvizice. *TrhFirem.cz: PARTNER PRO PRODEJ A AKVIZICE MALÝCH A STŘEDNÍCH FIREM* [online]. [cit. 2014-10-26]. Dostupné z: <http://www.trhfirem.cz/cz/akvizice>

neexistovaly. Tato forma investic je poměrně nákladná. Hostitelskou zemí obvykle vítaná, protože s sebou přináší nová pracovní místa, příliv nových technologií atd.⁹

Společné podnikání vzniká tehdy, když se dohodnou dvě či více firem na tom, že spojí své zdroje a odborné znalosti k dosažení určitého cíle. Tento cíl může mít podobu zcela nového projektu nebo další obchodní aktivity. Každý z členů je zodpovědný jak za zisk, tak i za ztrátu a náklady spojené s vyvíjením této společné činnosti.¹⁰

Strategická aliance je vztahem mezi dvěma nebo více stranami, jejichž záměrem je dosažení společných cílů nebo zajištění kritické podnikatelské potřeby, přičemž partneři zůstávají nezávislými organizacemi. Prostřednictvím strategické aliance může podnik získat přístup ke znalostem a zkušenostem ostatních partnerů. Kromě znalostí, zkušeností a duševního vlastnictví mohou firmy mezi sebou sdílet i produkty, distribuční kanály, výrobní kapacity, zdroje pro projekty atd.¹¹

V české praxi podniky obvykle nemají dostatečné finanční prostředky a nejsou tak kapitálově silné pro realizaci těchto kapitálových vstupů na zahraniční trhy. Často se zaměřují na investice, které slouží k podpoře obchodní činnosti. Může se jednat o zřízení dceřiné společnosti (subsidiary company) nebo pobočky/organizační složky (branch office) či reprezentační/zastupitelské kanceláře (liaison office).¹²

⁹ URBÁNEK, A. *Vybrané investice "na zelené louce" v ČR - analýza a zhodnocení*. Praha, 2007, Bakalářská práce (Bc.) Vysoká škola ekonomická v Praze – Fakulta mezinárodních vztahů.

¹⁰ Joint Venture: DEFINITION OF 'JOINT VENTURE - JV'. *Investopedia* [online]. [cit. 2014-10-27]. Dostupné z: <http://www.investopedia.com/terms/j/jointventure.asp>

¹¹ Strategické aliance: Co jsou strategické aliance. *InnoSupport: Supporting innovation in SME* [online]. [cit. 2014-10-27]. Dostupné z: <http://www.innosupport.net/index.php?id=2370&L=8>

¹² MACHKOVÁ, H. a kol. *Mezinárodní obchodní operace*. 5. vyd. Praha: Grada Publishing, a. s., 2010, s. 32-33. ISBN 978-80-247-3237-4.

1.4 Nadnárodní společnosti v mezinárodním obchodě

Existence mezinárodního obchodu a současná globalizace s sebou přináší i vznik nových globálních korporací. Řeč je o tzv. multinational corporations (MNCs) nebo-li o nadnárodních podnicích. Jedná se o podniky, které svou velikostí a působností přesahují hranice tuzemského obchodu. Mezi ekonomy neexistuje sjednocený názor na to, jak by měla být nadnárodní společnost správně definována. Nadnárodní společnosti mají několik dimenzí a může na ně být nahlíženo z několika perspektiv (vlastnictví, management, strategie, struktura atd.).¹³ Přesto můžeme nadnárodní společnost charakterizovat jako podnik, který je řízen z jedné hlavní země, ale vyvíjí výrobní a obchodní činnost v několika státech najednou. Všeobecně jakákoliv společnost nebo skupina, která čtvrtinu svých příjmů získává z obchodních operací vně svého státu, bývá označována jako nadnárodní společnost. Okolo 35 000 nadnárodních společností přímo investovalo nebo investuje na zahraničních trzích a 100 největších z nich představuje 40 % z celého světového obchodu.¹⁴ Na základě tohoto údaje můžeme soudit, že vliv těchto korporací na světový obchod je velmi významný.

1.5 Rizika v mezinárodním obchodě

Každý realizovaný obchod je spojen s určitou mírou rizik. Typ rizika a jeho velikost závisí na charakteru daného obchodu. V případě obchodování se zahraničním trhem se jak šíře, tak četnost jejich výskytu významně zvyšuje. Můžeme se setkat s řadou specifických rizik, jako je například riziko vyplývající z vývoje kurzů měn, či z politických změn apod.

Riziko lze všeobecně charakterizovat jako možnost neočekávané odchylky od předpokládaného stavu. Podnikatelé se většinou snaží těmto rizikům zabránit využitím příslušných nástrojů a zmírnit tak neočekávané negativní dopady. Rizika, která mohou

¹³ Multinational Corporations. *IOWA State University: Department of Economics* [online]. [cit. 2014-10-25]. Dostupné z: <http://www2.econ.iastate.edu/classes/econ355/choi/mnc.htm>

¹⁴ BusinessDictionary: Multinational Corporation (MNC). [online]. [cit. 2014-10-25]. Dostupné z: <http://www.businessdictionary.com/definition/multinational-corporation-MNC.html>

ovlivnit předpokládaný výsledek pouze negativně, se nazývají čistá rizika. Řadíme mezi ně rizika spojená s přepravou zboží nebo rizika technického charakteru. Ne vždy ale platí, že riziko může působit na daný obchod negativně. Rizika, která mohou na očekávaný výsledek působit nejen negativně, ale také pozitivně, se označují jako rizika spekulativní.

K dělení rizik v mezinárodním obchodě se využívá řada kritérií, jako je např. měřitelnost, příčina vzniku atd. Mezi jednotlivými druhy rizik existují úzké vazby a souvislosti. Z toho důvodu je zapotřebí případné riziko posoudit komplexně. Hlavními typy rizik, která se vyskytují v případě realizování mezinárodního obchodu, jsou:

- rizika tržní
- rizika komerční
- rizika přepravní
- rizika teritoriální
- rizika kurzová
- rizika odpovědnostní a další typy rizik¹⁵

V rámci této diplomové práce se zaměříme především na riziko kurzové.

1.5.1 Kurzové riziko

Kurzové riziko vyplývá z proměnlivosti vývoje kurzů jednotlivých měn. Představuje možnost, kdy účastník zahraničních ekonomických vztahů bude muset zaplatit větší hodnotu oproti původnímu předpokladu, nebo kdy bude inkasovat relativně méně. V důsledku kurzových změn může dojít ke snížení stavu devizových aktiv nebo naopak ke zvýšení devizových pasiv, což významně ovlivňuje podnikatelské cíle daného subjektu. Kurzové riziko je riziko spekulativní, což znamená, že výsledky může ovlivňovat jak

¹⁵ MACHKOVÁ, H. a kol. *Mezinárodní obchodní operace*. 5. vyd. Praha: Grada Publishing, a. s., 2010, s. 161-164. ISBN 978-80-247-3237-4.

negativně, tak i pozitivně.¹⁶ Toto riziko bývá největší u úvěrových obchodů, u obchodů s dlouhými dodacími lhůtami, u dlouhodobých smluv, ve kterých není sjednána dodatečná možnost cenových úprav v závislosti na kurzovém vývoji.¹⁷

Míra možného dopadu změn devizových kurzů na podnik je označována jako devizová expozice. Je dána tím, s jakými měnami podnik pracuje a v jakých objemech, dále tím, jaká je proměnlivost kurzů daných měn a jak dlouhé je období, po které je podnik riziku pohybu kurzu příslušných měn vystaven.

V rámci ČR se platby v zahraničním obchodě většinou provádí v cizí směnitelné měně. V závěru je ale důležité jakou hodnotu obdrží podnikatel v měně domácí. Tato částka je ovlivňována pohybem kurzu dané měny. Pokud dojde ke zvýšení nebo k poklesu daného kurzu, může vývozce či dovozce pocítit kurzovou ztrátu nebo kurzový zisk. Dopad kurzového rizika na výsledky jednotlivých transakcí se nazývá transakční expozice.

Výraznější kurzové změny mohou ovlivnit podnik v širším měřítku. Může tak ztratit svoji konkurenceschopnost na zahraničním trhu a tím nenaplnit své obchodní záměry a cíle. Naopak kurzový vývoj může někdy přístup na zahraniční trh usnadnit. Působení vývoje měnového kurzu na podnikatelské záměry firmy bývá označováno jako ekonomická expozice.

Velké mezinárodní podniky mohou mít svá aktiva a pasiva vyjádřena v různých měnách. Změny kurzů pak s sebou přinášejí změny v bilančních hodnotách daného podniku. Toto působení změny kurzu se poté nazývá účetní expozice. Nejčastěji se vyskytuje u dceřiných společností a u firem, které mají více poboček v zahraničí.¹⁸

¹⁶ MACHKOVÁ, H. a kol. *Mezinárodní obchodní operace*. 5. vyd. Praha: Grada Publishing, a. s., 2010, s. 240. ISBN 978-80-247-3237-4.

¹⁷ ČERNOHLÁVKOVÁ, E. a kol. *Mezinárodní obchodní operace*. 1. vyd. Praha: HZ, 1998, 280 s. ISBN 80-86009-20-3.

¹⁸ MACHKOVÁ, H. a kol. *Mezinárodní obchodní operace*. 5. vyd. Praha: Grada Publishing, a. s., 2010, s. 160-170. ISBN 978-80-247-3237-4.

1.5.2 Zajištění kurzových rizik

Stoprocentní omezení dopadů kurzového rizika neexistuje, přesto firmy mohou přijmout určitá opatření, zvolit konkrétní postupy a nástroje, kterými se dají tyto neočekávané dopady zmírnit. Je zapotřebí věnovat pozornost vývoji kurzů jednotlivých měn a faktorům, které tento pohyb ovlivňují. Předvídání měnového vývoje je samo o sobě dosti obtížné.

Důležitým krokem při uzavírání obchodní smlouvy se zahraničním partnerem je volba měny, ve které bude provedena úhrada. Častá je snaha o vyjádření závazku v měně, u které se neočekává vzestup kurzu. Konečná volba poté záleží na dalších faktorech, a to na aktuální situaci na trhu, dále na obchodních zvyklostech mezi obchodními partnery a v neposlední řadě na ekonomickém postavení firmy a na dalších faktorech. Dalším nástrojem užívaným ke snižování kurzového rizika je využívání operací na devizových trzích s tzv. finančními deriváty. Patří sem standardizované deriváty, jako jsou futures a standardizované opce, ale i nestandardizované deriváty, jimiž jsou opce, swapy nebo také forwardy.¹⁹

Forward představuje určité ujednání mezi kupujícím a prodávajícím o budoucím nákupu či prodeji daného aktiva (většinou peněz) za cenu, která je dohodnuta nyní v daném okamžiku, kdy tento obchod sjednáváme. Tím oba subjekty vědí a mají jistotu, že v budoucnu odkoupí či prodají dané aktivum za fixní cenu, která byla sjednána, ať dojde k jakýmkoliv změnám na trhu. Jedná se o určitý druh zajištění před fluktuací cen, měnových kurzů apod.²⁰

Tyto deriváty pomáhají fixovat podmínky, za nichž bude určitá zahraniční měna v budoucnu prodána či nakoupena. Dávají možnost spolehlivější kalkulaci výnosů a nákladů pro firmu. Operace s finančními deriváty bývají poměrně nákladné a nezajišťují vždy pozitivní výsledek. Oblíbeným nástrojem firem ke snižování kurzového rizika je

¹⁹ MACHKOVÁ, H. a kol. *Mezinárodní obchodní operace*. 5. vyd. Praha: Grada Publishing, a. s., 2010, s. 170-171. ISBN 978-80-247-3237-4.

²⁰ JÍLEK, Josef. *Termínované a opční obchody*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, spol. s. r. o., 1995, s. 63. ISBN 80-7169-183-6.

postoupení pohledávky. Jedná se o faktoring a forfaiting. Jejich prostřednictvím se urychlují finanční toky v podniku (což příznivě ovlivňuje devizovou expozici) a osvobozují tak věřitele i od dalších rizik. Nástroj, který se nejvíce využíval v době zlatého standardu, je sjednávání měnových doložek. Tento postup je dnes už ne příliš populární, protože je obtížné navázat smluvní měnu na jinou zahraniční měnu, která by byla dlouhodobě stabilní ve svém vývoji. Obchodní partneři mohou také započíst určité rezervy na krytí kurzového rizika do ceny ujednané ve smlouvě.²¹

Nejefektivnější možnost ochrany proti kurzovému riziku mají firmy, které svá aktiva dostatečně diverzifikují. Jejich snahou je rozložení obchodu na různé trhy v různých měnách, kombinovat dovozní a vývozní operace a udržovat hotovost ve vhodném měnovém složení. Mohou tak dosáhnout přirozeného měnového zajištění bez dodatečných nákladů a zároveň dosáhnout úspor ze snížení počtu devizových konverzí. Tato možnost je ovšem velmi náročná pro finanční řízení firmy.²²

²¹ MACHKOVÁ, H. a kol. *Mezinárodní obchodní operace*. 5. vyd. Praha: Grada Publishing, a. s., 2010, s. 170-171. ISBN 978-80-247-3237-4.

²² tamtéž

2. Mezinárodní měnový systém

Mezinárodní měnový systém je v neustálém vývoji a během své existence změnil svoji podobu již několikrát. Změna tržních podmínek a situace ve světě vždy vedla k určité výraznější změně či obměně stávajícího systému. Následující kapitoly se zaměří na vývoj měnových systémů. Důležitou roli v měnovém systému hrají měnové kurzy, které jsou určující a důležité pro řadu ekonomických subjektů. Pro představu bude přiblíženo, (skrže paritu kupní síly) jak se takovýto měnový kurz vytváří a jak jeho pohyby ovlivňují vývozní a dovozní činnost země.

2.1 Vývoj mezinárodního měnového systému

Prvním měnovým systémem byl mechanismus, který byl založený na směně drahých kovů, a to zlata a stříbra. Tyto kovy tak plnily tři základní funkce. Fungovaly jako všeobecný ekvivalent pro tvorbu mezinárodních cen, dále jako uchovatel hodnot a také jako platební prostředek. Tzv. bimetalistický systém fungoval bez zásahu státu. Drahé kovy představovaly plnohodnotné peníze, které měly hodnotu samy o sobě a navíc sloužily také k nemonetárnímu užití.

Koncem 18. století začalo hrát hlavní roli především zlato. Tento stav vyústil k vytvoření nového systému, a to zlatého standardu. Do oběhu se dostaly papírové peníze, které byly stoprocentně kryty zlatem. Zlatý standard si nadále zachovával funkci předešlého systému, který byl zjednodušen, a zároveň se snížila úroveň nákladů spojených s oběhem peněz. Byla zaručena plná konvertibilita mezi papírovými penězi a zlatem. Jednalo se o fixní měnové kurzy, kdy nominální hodnota peněz odpovídala váhovému množství zlata.

Po 1. světové válce dochází k modifikovanému zlatému standardu, kdy výjimku tvořily pouze Spojené státy americké. Důvodem k modifikaci byly především výdaje spojené s financováním vojsk. Tento modifikovaný systém měl dvě podoby. Slitkový zlatý standard, kde nebyla zajištěna úplná směnitelnost. Vedle toho také devizový zlatý standard, kdy se vedle zlata používaly i jako součást rezerv měny těch zemí, které si směnitelnost své měny zachovaly.

Během 2. světové války vznikl zcela nový tzv. Brettonwoodský měnový systém²³. Jeho principem bylo zajištění směnitelnosti dolaru za zlato (tzv. dolarový zlatý standard). Ostatní měny byly navázány na dolar ve fixním kurzu. Zúčastněné země zasahovaly do tohoto systému prostřednictvím svých centrálních bank. Jejich úkolem bylo daný kurz vůči dolaru udržovat (prostřednictvím devizových operací). Pokud nastal dlouhodobý výkyv, bylo nutné provést devalvaci či revalvaci měny. Kontrolu nad celým tímto systémem převzal Mezinárodní měnový fond (dále jen MMF).

Zásadní změny ve světové ekonomice, jako byl např. růst hospodářské síly Evropy, rozvoj japonské ekonomiky a vznik rozvojových zemí vedly k tomu, že na počátku 70. let 20. století došlo k nahrazení brettonwoodského systému. V roce 1976 vznikl Jamajský měnový systém, který funguje dodnes. Byla zrušena směnitelnost dolaru za zlato a oficiální cena zlata. Země si nyní mohly volit mezi fixním a plovoucím kurzem. Na scénu přišla kromě dolaru i další měna, jako je například euro.²⁴

2.2 Definice měnových kurzů

Měnový kurz lze definovat jako poměr, který vznikl mezi dvěma měnami států. Pokud dojde ke změně kurzu, tato změna může postupovat dvěma směry. V prvním případě může kurz domácí měny stoupat a v tom případě hovoříme o oslabení kurzu. To znamená, že musí být vynaložen větší počet jednotek domácí měny na nákup měny cizí. Na devizovém trhu se tak zvyšuje nabídka domácí měny, čemuž však neodpovídá velikost nabídky zahraniční měny a její vnější kupní síla klesá. V druhém případě může měnový kurz klesat, což znamená, že dochází ke zhodnocení kurzu. V praxi se tento stav projevuje tak, že se zmenšuje potřebné množství jednotek domácí měny, které je třeba vynaložit na nákup měny cizí. Poptávka po zahraniční měně je menší než poptávka po domácí měně a vnější kupní síla měny roste. Z časového hlediska rozlišujeme promptní kurzy (kurzy platné

²³ anglicky - adjustable peg

²⁴ VARADZIN, F. Mezinárodní finanční trhy: Mezinárodní měnový systém. *Mezinárodní ekonomie: Teorie světového hospodářství*. 1. vyd. Praha: PROFESSIONAL PUBLISHING - Kamil Mařík, 2013, s. 377-383. ISBN 978-80-7431-116-1.

v momentu platby) nebo termínované kurzy (které jsou sjednány na dobu, kdy bude platba provedena). Termínované kurzy často slouží jako nástroj k eliminaci devizového rizika. Z hlediska pohybu existují fixní a flexibilní kurzy. V případě těch fixních se jedná o kurzy, které jsou garantované státem (tedy centrální bankou). Pohyb flexibilních kurzů je ponechán působení trhu, tj. působení nabídky a poptávky.²⁵ Dále rozlišujeme nominální a reálný kurz. Nominální kurz představuje počet jednotek domácí měny, za které lze nakoupit jednotku měny zahraniční. Reálný měnový kurz definujeme jako podíl cenové hladiny v zahraničí a domácí cenové hladiny. Zahraniční cenová hladina je převedena na jednotky domácí měny přes stávající nominální měnový kurz a vyjadřuje fakt, o kolik více zboží a služeb lze za danou částku koupit v zahraničí v porovnání s domácím trhem.²⁶

Existence a pohyb měnových kurzů se pokouší vysvětlit tři koncepce. Nejrozšířenější je teorie parity kupní síly. Druhá je založena na faktu, že měnový kurz může být vysvětlen na základě transakcí platební bilance. Poslední je teorie plnohodnotných peněz, kdy měnový kurz je stanoven na základě produktivity práce.²⁷ Pro vytvoření představy, jak se takový měnový kurz formuje, se zaměříme na koncepci teorie parity kupní síly.

2.2.1 Teorie parity kupní síly

Tato nejstarší teorie je založena na působení zákona jediné ceny, která vyjadřuje skutečnost²⁸, že identické zboží musí být prodáváno v různých zemích za stejnou cenu, je-li cena tohoto zboží vyjádřena ve stejné měně. Pokud nastane situace, kdy je cena daného

²⁵ VARADZIN, F. Teorie směnných kurzů: Pohyby devizových kurzů. *Mezinárodní ekonomie: Teorie světového hospodářství*. 1. vyd. Praha: PROFESSIONAL PUBLISHING - Kamil Mařík, 2013, s. 389. ISBN 978-80-7431-116-1.

²⁶ Co to je nominální a reálný měnový kurz?. *Česká národní banka* [online]. [cit. 2014-10-08]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/faq/co_to_je_nominalni_a_realny_menovy_kurz.html

²⁷ VARADZIN, F. Teorie směnných kurzů: Pohyby devizových kurzů. *Mezinárodní ekonomie: Teorie světového hospodářství*. 1. vyd. Praha: PROFESSIONAL PUBLISHING - Kamil Mařík, 2013, s. 388. ISBN 978-80-7431-116-1.

²⁸ Za předpokladu dokonale konkurenčního trhu a při neexistenci dopravních nákladů a ostatních překážek mezinárodního obchodu.

zboží odlišná od ceny na trhu jiné země, dochází k arbitrážním obchodům, které tuto cenu opět vyrovnají. Rozlišujeme absolutní a relativní formu teorie parity kupní síly. Absolutní forma vyjadřuje fakt, že měnový kurz mezi měnami dvou zemí je determinován poměrem cenových úrovní těchto dvou zemí. Tzn., že dojde-li například ke zvýšení domácí cenové úrovně v poměru k cenové úrovni v ostatních zemích, vede to (za daných předpokladů) k proporcionalní depreciaci domácí měny ve vztahu k zahraniční měně. A naopak.

Měnový kurz se podle absolutní formy teorie parity kupní síly rovná:

$$E_{\frac{CZK}{EUR}} = \frac{P_{CR}}{P_{EUR}} \quad (4.1)$$

kde P_{CR} je korunová cena referenčního koše zboží prodávaného v ČR, P_{EUR} je cena toho samého koše v EUR v Německu

Zatímco relativní forma teorie parity kupní síly stanovuje, že procentní změna měnového kurzu mezi dvěma zeměmi (tj. míra jeho změny), se rovná rozdílu mezi procentními změnami národních cenových úrovní těchto dvou zemí.

Relativní formu parity kupní síly lze psát takto:

$$\frac{\frac{E_{CZK}}{EUR}(t) - \frac{E_{CZK}}{EUR}(t-1)}{\frac{E_{CZK}}{EUR}(t-1)} = \pi_{CR}(t) - \pi_{EUR}(t) \quad (4.2)$$

kde $\pi_{CR}(t)$ je cenová hladina v České republice v období t , $\pi_{EUR}(t)$ je cenová hladina v Německu v období t , $t - 1$ představuje období předešlé

Absolutní verze tedy říká, že měnový kurz je dán poměrem úrovní cenových hladin dvou zemí, zatímco relativní verze vychází z toho, že změna měnového kurzu je dána poměrem změn úrovní cenových hladin těchto zemí.

V praxi často dochází k odchylkám nominálního kurzu od parity kupní síly z důvodu různých překážek. Nejčastěji se jedná o dopravní náklady (tj. transakční náklady) a četné

obchodní překážky jako je clo atd. Všechny tyto náklady poté zvyšují rozpětí, v němž se pohybuje měnový kurz při daných cenách zboží v různých zemích.²⁹

2.3 Režimy měnových kurzů

Mezinárodní měnový fond v rámci současného Jamajského měnového systému umožňuje tyto režimy měnových kurzů:

- fixní kurz, kdy je stanoven pevný poměr vůči jiné měně (měnová unie)
- fixní kurz ve formě Currency Board, kdy se země na základě zákona stanovujícího způsob provádění, se zavazuje směřovat měnu
- fixní kurz navázaný na koš měn
- stupňovitě proměnný kurz, a to buď ve formě crawling peg (pevný kurz je pravidelně malými změnami přizpůsobován vývoji) nebo ve formě adjustable peg, kdy je kurz držen v určitém pásmu
- řízený floating, tj. relativně flexibilní kurz, kdy centrální banka intervencemi na devizových trzích vytváří podmínky pro vývoj kurzu měny
- flexibilní kurz (čistý floating), který vzniká, když se o nastolení směnného kurzu starají pouze devizové trhy³⁰

V ČR se prozatím využívá režimu řízeného floatingu. Česká národní banka (dále jen ČNB) má právo do vývoje kurzů zasahovat a přijímat případná opatření k jejich ovlivňování. Nemělo by ale jít o častou a pravidelnou činnost.³¹

²⁹ MACH, M. Základní problémy determinace měnového kursu v dlouhém a v krátkém období. *MAKROEKONOMIE II: pro magisterské (inženýrské) studium 1. a 2. část.* 3. vyd. Slaný: MELANDRIUM, 2001, s. 122-128. ISBN 80-86175-18-9.

³⁰ VARADZIN, F. Mezinárodní finanční trhy: Současný měnový systém a jeho problémy. *Mezinárodní ekonomie: Teorie světového hospodářství.* 1. vyd. Praha: PROFESSIONAL PUBLISHING - Kamil Mařík, 2013, s. 382. ISBN 978-80-7431-116-1.

³¹ Režimy měnových kurzů: Řízený floating. *Kurzy měn ČNB* [online]. Ing. Radek Šmach [cit. 2014-10-08]. Dostupné z: <http://www.kurzymencnb.cz/Rezimy-menovych-kurzu.php>

2.4 Pohyb měnových kurzů a jejich dopad

Pohyb měnových kurzů výrazně ovlivňuje vývozce i dovozce a zároveň i konkurenceschopnost domácího zboží na zahraničních trzích. Měnový kurz spolu s importními cly, dovozními kvóty ovlivňují poptávku po importu. Na druhé straně měnový kurz ovlivňuje také nabídku exportu spolu s dalšími nástroji, jakou jsou exportní dotace a jiné formy finančních nástrojů určené k podpoře exportu.³²

2.4.1 Apreciace měny

V případě apreciacie hovoříme o zhodnocení domácí měny vůči měně cizí. To znamená, že při nákupu jedné jednotky cizí měny zaplatíme méně než před apreciací. Tento stav je méně výhodný pro exportéra. Ten při vývozu zboží bude inkasovat menší částku v důsledku zhodnocení domácí měny. Na obrázku 1 vidíme, že vývozce v období t_1 inkasoval za každých 1000 EUR méně než ve výchozím období t_0 (místo 30 000 CZK v t_0 , pouze 29 000 CZK v t_1).³³ České zboží může být v důsledku zhodnocení české koruny v zemích eurozóny dražší a následně může dojít ke snižování poptávky po českých produktech. Na druhé straně pro českého dovozce je zhodnocení domácí měny v období t_1 výhodné, protože to znamená, že dovážené zboží je levnější. To podporuje poptávku po importu z eurozóny. Dovozece v období t_1 zaplatí za zboží v hodnotě 1000 EUR v českých korunách méně, než v období t_0 (místo 30 000 CZK v t_0 , pouze 29 000 CZK v t_1). Tato skutečnost zároveň podporuje zahraniční exportéry z eurozóny v dovážení zboží do ČR,

³² Devizový kurz a zahraniční obchod podniku: 5. Odborná konference doktorského studia s mezinárodní účastí – Brno 2003. In: *Vysoké učení technické v Brně: Věda a výzkum* [online]. Brno, 2013 [cit. 2014-10-08]. Dostupné z: <http://www.fce.vutbr.cz/veda/dk2003texty/pdf/5-2/rp/nesladkova.pdf>

³³ Zkoumáme: vliv devizového kurzu na český podnik, jehož výnosy vyplývají z exportu zboží a služeb do zemí eurozóny a jehož náklady na provoz jsou tvořeny převážně z domácích zdrojů. Vliv devizového kurzu na český podnik orientující se na produkci zboží a služeb pro domácího zákazníka, tj. výnosy jsou oceněny pouze v českých korunách, ale který naopak své zdroje, tj. náklady na provoz, dováží ze zemí eurozóny.

jelikož za každých 10 000 CZK získají vyšší úhradu oproti období t_0 (350 EUR v t_1 oproti 330 EUR v t_0).³⁴

2.4.2 Depreciace měny

Opakem apreciacie je depreciace, tedy stav, kdy dochází ke znehodnocení domácí měny. Za nákup jedné jednotky cizí měny zaplatíme více než před depreciací. Tato situace je výhodná pro vývozce. Jak je vidět na obrázku 1, vývozce obdrží za každých 1000 EUR v období t_2 více českých korun než v období t_0 (místo 30 000 CZK v t_0 obdrží 31 000 CZK v t_2). České zboží by zároveň v důsledku depreciace koruny v zemích eurozóny mohlo být zlevněno, což podporuje růst poptávky po exportu z naší země. Pro dovozce to má opačný dopad. Znehodnocení měny je pro něj nevýhodné, jelikož se poptávka po importovaném zboží snižuje. Dovozece zaplatí za každých 1000 EUR v období t_2 více českých korun oproti období t_0 (místo 30 000 CZK v období t_0 , zaplatí 31 000 CZK v období t_2). S tím je spojeno i znevýhodnění exportéra z eurozóny, jelikož bude inkasovat za každých 10 000 CZK méně než v období t_0 (320 EUR v období t_2 místo 330 EUR v t_0).³⁵

³⁴ Devizový kurz a zahraniční obchod podniku: 5. Odborná konference doktorského studia s mezinárodní účastí – Brno 2003. In: *Vysoké učení technické v Brně: Věda a výzkum* [online]. Brno, 2013 [cit. 2014-10-08]. Dostupné z: <http://www.fce.vutbr.cz/veda/dk2003texty/pdf/5-2/rp/nesladkova.pdf>

³⁵ Devizový kurz a zahraniční obchod podniku: 5. Odborná konference doktorského studia s mezinárodní účastí – Brno 2003. In: *Vysoké učení technické v Brně: Věda a výzkum* [online]. Brno, 2013 [cit. 2014-10-08]. Dostupné z: <http://www.fce.vutbr.cz/veda/dk2003texty/pdf/5-2/rp/nesladkova.pdf>

Čas	Devizový kurz v čase t	Vliv deviz. kurzu na exportéra	Vliv deviz. kurzu na importéra	Poptávka po exportu	Poptávka po importu
t ₀	30 CZK = 1 EUR 0,033 EUR = 1 CZK	Export 10 000 CZK → cena zboží 330 EUR 30 000 CZK inkaso ← 1 000 EUR	Import, cena zboží 30 000 CZK ← 1 000 EUR 10 000 CZK → úhrada 330 EUR	Výchozí stav	Výchozí stav
t ₁	29 CZK = 1 EUR 0,035 EUR = 1 CZK	Export 10 000 CZK → cena zboží 350 EUR 29 000 CZK inkaso ← 1 000 EUR	Import, cena zboží 29 000 CZK ← 1 000 EUR 10 000 CZK → úhrada 350 EUR	↓	↑
t ₂	31 CZK = 1 EUR 0,032 EUR = 1 CZK	Export 10 000 CZK → cena zboží 320 EUR 31 000 CZK inkaso ← 1 000 EUR	Import, cena zboží 31 000 CZK ← 1 000 EUR 10 000 CZK → úhrada 320 EUR	↑	↓

Obrázek 1: Vliv apreciacie a depreciace devizového kurzu na exportéra a importéra

Zdroj: Devizový kurz a zahraniční obchod podniku, 5. Odborná konference doktorského studia s mezinárodní účastí – Brno 2003; Nesládková, M., Ed.; 2003

2.4.3 Devalvace a revalvace

V literatuře se často hovoří také o devalvaci a revalvaci. V podstatě se jedná o stejný princip jako v případě apreciacie a depreciace. Rozdíl spočívá v tom, že se o nich hovoří v případě pohybů kurzů volně nesměnitelných měn. Devalvace nebo-li znehodnocení měny, představuje oproti tomu oslabení domácí měny vůči zahraničním měnám v systému fixních (úředně stanovených) měnových kurzů. Naopak revalvace představuje zhodnocení měny, kdy dochází k posílení domácí měny vůči zahraničním měnám v systému fixních měnových kurzů.³⁶

³⁶ Kurzy měn ČNB. *Kurzy měn ČNB: Jak se mění kurzy* [online]. Ing. Radek Šmach [cit. 2014-10-08]. Dostupné z: <http://www.kurzymencnb.cz/Jak-se-meni-kurzy.php>

3. Evropská unie a přijetí eura

EU je ojedinělé hospodářské a politické společenství 28 evropských států. Základy pro vznik tohoto společenství byly položeny již po druhé světové válce. Země vycházely z předpokladu, že je méně pravděpodobné aby státy, které spolu úzce spolupracují v oblasti obchodu a jsou na sobě ekonomicky závislé, vyvolávaly další ozbrojené konflikty. Od té doby členské státy svoji spolupráci v rámci EU významně rozšířily a prohloubily. Vytvořily si mezi sebou jednotný vnitřní trh, který je založený na čtyřech svobodách – na volném pohybu osob, zboží, služeb a kapitálu. EU vystupuje navenek jednotně a zaujímá významné postavení v mezinárodních vztazích.³⁷ Byla také vytvořena společná měna – euro. Jeho existence je úzce spjata s vytvořením hospodářské a měnové unie (dále jen HMU), která se postupně formulovala až do dnešní podoby.

3.1 Stručná historie Evropské unie

Počátky EU sahají až do roku 1951, kdy po 2. světové válce byly zjevné snahy o vytvoření Evropského společenství uhlí a oceli (dále jen ESUO), a tím zajištění trvalého míru v Evropě. Roku 1952 byla ratifikována Pařížská smlouva šesti zakládajícími státy³⁸ a vzniká ESUO. V roce 1957 se podepsaly tzv. Římské smlouvy a na jejich základě o rok později vzniklo Evropské hospodářské společenství (dále jen EHS) a Evropské společenství pro atomovou energii (dále jen EURATOM). Hlavní myšlenkou EHS bylo zajištění volného pohybu zboží, lidí a služeb přes hranice v rámci členských států. Roku 1965 byla podepsána Bruselská smlouva, která sjednotila dosavadní tři evropská společenství³⁹ a vytvořila jednotné tzv. Evropské společenství (dále jen ES). Kolem roku 1970 se objevovaly už první známky o vytvoření jednotné společné měny. Členské státy chtěly zajistit měnovou stabilitu. Roku 1972 vznikl mechanismus směnných kurzů,

³⁷ Jak funguje Evropská unie: Základní informace o Evropské unii. *Europa.eu: Evropská unie* [online]. [cit. 2014-10-10]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/index_cs.htm

³⁸ zakládajícími státy byly Belgie, Francie, Itálie, Lucembursko, Německo a Nizozemsko

³⁹ ESUO, EHS, EURATOM

tzv. ERM, v rámci kterého se členské státy dohodly, že mezi svými měnami umožní pouze nepatrné pohyby měnových kurzů. O rok později došlo k prvnímu rozšíření ES a přistoupení nových členských států.⁴⁰ V osmdesátých letech následovala další dvě rozšíření. ES po těchto krocích bylo tvořeno 12 evropskými státy.⁴¹ I když došlo ke zrušení cla roku 1968 mezi členskými státy, pořád se objevovaly určité překážky bránící volnému obchodu. Jednalo se především o rozdílné vnitřní předpisy. Z toho důvodu byl přijat Jednotný evropský akt, jehož cílem bylo tyto překážky odstranit. Významnou smlouvou v historii EU byla Maastrichtská smlouva, která byla podepsána roku 1992. Oficiálně byl změněn název z Evropského společenství na Evropskou unii. Byla stanovena pravidla pro budoucí jednotnou měnu a pro zahraniční a bezpečnostní politiku.

Smlouva také přinesla užší spolupráci v oblasti spravedlnosti a vnitřních předpisů. Roku 1995 došlo k dalšímu rozšíření a do EU vstoupilo Rakousko, Finsko a Švédsko. EU tvořila skoro celá západní Evropa. Ještě téhož roku 7 zemí⁴² vstoupilo do Schengenského prostoru, což přineslo novou výhodu pro občany EU, kteří mohli začít v rámci těchto států cestovat přes hranice bez pasových kontrol. Postupem času se k tomuto prostoru připojily i další státy. Z důvodu potřeby reformace orgánů EU a posílení jejího postavení ve světě byla roku 1997 podepsána Amsterdamská smlouva. Mimo to, se snažila o zvýšení podpory pro zaměstnanost a práva občanů.

V tomto roce byla zahájena přístupová jednání ČR (spolu s dalšími devíti státy)⁴³ do EU. Rok 1999 byl významným milníkem pro společnou měnovou jednotku euro, která začíná být oficiálně používána pro obchodní a transakční operace – prozatím bezhotovostně. O tři roky později se do oběhu dostala i fyzická podoba eura. Roku 2000 byla podepsána Smlouva z Nice. V roce 2004 se ČR stala členským státem EU.⁴⁴ O tři roky později

⁴⁰ Dánsko, Irsko a Velká Británie

⁴¹ 1981- Řecko a 1986 - Španělsko a Portugalsko

⁴² Belgie, Francie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko a Španělsko

⁴³ Bulharsko, Estonsko, Lotyšsko, Litva, Maďarsko, Polsko, Rumunsko, Slovensko a Slovinsko

⁴⁴ Spolu s Estonskem, Lotyšskem, Litvou, Maďarskem, Polskem, Slovenskem, Slovinskem, Maltou a Kypr.

přistoupilo do EU i Bulharsko a Rumunsko. EU měla v této době 27 členských států. Po neúspěšné ratifikaci smlouvy o Ústavě EU, byla roku 2007 podepsána Lisabonská smlouva. Ta doplňovala smlouvy předešlé, měla posílit demokracii, efektivnost a transparentnost EU.⁴⁵ Přinesla s sebou také novou pozici vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku.⁴⁶ Roku 2013 proběhlo prozatím poslední rozšíření EU. Novým členským státem se stalo Chorvatsko.⁴⁷

3.2 Stupně ekonomické integrace

Ekonomická integrace je proces, při němž vzniká nové integrační seskupení. Podle míry pravomocí, které jsou přeneseny na nové integrační seskupení, rozlišujeme 5 základních stupňů. Oblast volného obchodu, celní unii, společný vnitřní trh, hospodářskou a měnovou unii a jako poslední politickou unii.

Oblast volného obchodu představuje území, v rámci kterého členské státy odstraňují veškeré překážky bránící vzájemnému obchodu, ale ponechávají si vlastní celní sazebník vůči třetím zemím (nečlenským státům).

Celní unie je oblast volného obchodu doplněná o společnou obchodní politiku vůči třetím zemím. To znamená, že členské státy aplikují společný celní sazebník na obchod s nečlenskými státy.

Společný vnitřní trh představuje prostor, v rámci kterého mezi členskými státy probíhá volný pohyb zboží, služeb, kapitálu a osob.

⁴⁵ Historie Evropské unie. *Europa.eu: Evropská unie* [online]. [cit. 2014-10-10]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/eu-history/index_cs.htm

⁴⁶ FRANCOVÁ, J. Lisabonská smlouva: Konsolidovaný text smlouvy o Evropské unii a smlouvy o fungování Evropské unie ve znění Lisabonské smlouvy. *Ministerstvo kultury* [online]. [cit. 2014-10-10]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/assets/evropska-unie/lisabonskasmouva/LS-konsolid.pdf>

⁴⁷ Jednotlivé země: Členské státy EU. *Europa.eu: Evropská unie* [online]. [cit. 2014-10-10]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/countries/index_cs.htm

Hospodářská a měnová unie je další nadstavbou ekonomické integrace. Členské státy koordinují hospodářskou politiku a přijímají společnou jednotnou měnu.

Politická unie je další úroveň možné ekonomické integrace. HMU je doplněná o politické instituce, které přebírají plnou odpovědnost za fungování unie. Výsledná podoba pak může být federativního nebo konfederativního typu.⁴⁸

3.3 Hospodářská měnová unie

Viditelný zájem o měnovou integraci členských států se začal projevovat v 60. letech 20. století. Důvodem byla začínající nestabilita mezinárodního měnového systému. Prvním krokem k hlubší měnové spolupráci byl tzv. Marjolinův akční plán, který navrhoval rozšíření dosavadní měnové spolupráce. Významným problémem ve snaze o měnovou integraci byla rozdílná národní ekonomika členských států. Navíc docházelo k přehřátí německé ekonomiky, což negativně ovlivňovalo i další členské státy.⁴⁹ Základní pravidla kurzové politiky a tím nepřímo i měnové politiky určoval do té doby brettonwoodský měnový systém pevných kurzů s úzkými pásmy oscilace ± 1 %. Problémy brettonwoodského měnového systému a následné měnové krize, které v 60. letech 20. století postihly všechny evropské státy a vedly k dalším diskuzím o novém měnovém uspořádání.

Prvním plánem byl tzv. Barreho plán (koncepce motoru), který byl předložen Komisi ES a podporován především Francií, Belgií a Lucemburskem. Požadoval relativně rychlé kroky v devizové a kurzové oblasti, fixaci kurzů s úzkými pásmy oscilace, omezení možnosti devalvace a vytvoření společných devizových rezerv. O rok později oproti tomu Německo navrhlo tzv. Schillerův plán (korunovační koncepce), který vyžadoval úplnou liberalizaci

⁴⁸ Encyklopedie EU: EU od A až do Z. *Euroskop.cz: Věcně o Evropě* [online]. [cit. 2014-10-10]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/285/sekce/e-f/>

⁴⁹ LACINA, L. *Měnová integrace: Náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 192-194. ISBN 978-80-7179-560-5.

v oblasti pohybu zboží, služeb, osob a kapitálu a následnou koordinaci měnové a fiskální politiky. S přechodem na pevnější kurzovou politiku a měnovou unii počítal až později.⁵⁰

Kompromisním a mírným řešením obou plánů byla tzv. Wernerova zpráva. Jednalo se o první plán ES na zřízení HMU, která měla být vytvořena roku 1980. Tato zpráva formulovala tři základní etapy. Během této doby mělo dojít ke sblížení měnové a fiskální politiky, k omezení kolísání měn Společenství vůči americkému dolaru a k následnému postupnému zužování flukтуаčního pásma mezi evropskými měnami. Celou tehdejší situaci však komplikovala světová měnová krize, která byla završena zhroucením brettonwoodského systému pevných kurzů a následným přechodem na kurzy plovoucí. Z toho důvodu vznikl tzv. had v tunelu. Ten představoval systém, který sloužil ke sblížení bilaterálních měnových kurzů evropských měn, jejichž hodnota byla určována ve vztahu k americkému dolaru. Cílem bylo zajištění stability měn. Evropské měny navázané na sebe představovaly hada (maximální rozpětí 2,25 %) a tunel představoval rozpětí vůči dolaru (4,5 %) ve kterém se pohybovaly. Had v tunelu neměl dlouhého trvání. Nestabilní mezinárodní měnová situace a postupná devalvace dolaru donutily státy k tzv. opuštění tunelu. Had sám o sobě také dlouho nevydržel. Státy byly nuceny postupně z něj vystupovat. Následovaly snahy do něj opět vstupovat, ale nakonec se udržely pouze silné měny (německá marka a dánská koruna). Wernerův plán ztroskotal. Tento neúspěch byl ztvrzen vydáním tzv. Marjolinovy zprávy v roce 1975. Ta uvádí, že důvodem neúspěchu Wernerova plánu byly tři základní faktory - nepříznivé události (mezinárodní měnová krize doplněná o krizi finanční v důsledku prvního ropného šoku v roce 1973), absence politické vůle (prosazování národních zájmů a neexistence zájmů evropských) a nedostatečné porozumění projektu HMU a jejím podmínkám pro životaschopnost.⁵¹

Sedmdesátá léta 20. století se vyznačovala kurzovou nestabilitou, která neprospívala vzájemnému obchodu. Pokusy o obnovení užší měnové spolupráce mezi členskými státy

⁵⁰ DURČÁKOVÁ, J. a M. MANDEL. *Mezinárodní finance*. 2. vyd. Praha: MANAGEMENT PRESS, 2003, s. 377-378. ISBN 80-7261-090-2.

⁵¹ LACINA, L. *Měnová integrace: Smlouva o Evropské unii*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 195-201. ISBN 978-80-7179-560-5.

selhávaly. Ke konci sedmdesátých let Francie spolu s Německem daly nový impuls k ustanovení Evropského měnového systému (dále jen EMS).⁵² Tento nový koncept se opíral o tři pilíře.

- společná měnová jednotka ECU⁵³
- mechanismus směnných kurzů ERM⁵⁴
- Evropský měnový fond

ECU byla uměle vytvořená měnová jednotka, zkonstruovaná jako koš členských měn všech států EHS. Každé měně byla přiřazena váha podle ekonomické síly dané země. K její úpravě docházelo v pětiletých intervalech. ECU plnila funkci zúčtovací jednotky orgánu EHS a sloužila také jako rezervní měna, kterou užívaly centrální banky při intervencích na devizovém trhu.

Dalším pilířem byl kurzový mechanismus ERM. Kurzy měn členských států byly vzájemně propojeny a byla povolena pásma oscilace se šířkou $\pm 2,25$ % od stanovené centrální parity. Pokud se kurz některého měnového páru příliš oddálil od středu, centrální banky obou zemí musely automaticky zahájit neomezené devizové operace s cílem udržet kurz uvnitř daného pásma. Účast v ERM byla dobrovolná. Kromě britské libry se v té době zapojily do tohoto kurzového uspořádání všechny tehdejší země EHS. Tento systém byl vybaven tzv. ukazatelem divergence.⁵⁵ Ten měl upozorňovat na nadměrné vychylování kurzů od svých centrálních parit. Měny začleněných států do ERM měly stanoveny ještě další hranici oscilace ve vztahu k ústřednímu kurzu vymezenému k ECU. Ukazatel divergence byl senzor, který upozorňoval na to, která měna se blíží k povolené hranici

⁵² DĚDEK, O. Evropský měnový systém. *Ministerstvo financí ČR: Zavedení eura v České republice* [online]. 1. 1. 2014 [cit. 2014-10-11]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro/historie-eura/evropsky-menovy-system>

⁵³ anglicky European Currency Unit

⁵⁴ anglicky Exchange Rate Mechanism

⁵⁵ DĚDEK, O. Evropský měnový systém: Stavební kameny EMS. *Ministerstvo financí ČR: Zavedení eura v České republice* [online]. 1. 1. 2014 [cit. 2014-10-11]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro/historie-eura/evropsky-menovy-system>

oscilace.⁵⁶ Často docházelo k přestavování centrálních parit⁵⁷ a ke kurzovým spekulacím. Americký dolar oslaboval a národní měny se začínaly upínat k německé marce. To vedlo k přílivu kapitálu do Německa a i k následnému posilování německé marky. Vznikla tzv. marková zóna a německá centrální banka se stala měnovým vůdcem EMS. Roku 1990 se do ERM zapojila i britská libra. V letech 1992 a 1993 přišlo bouřlivé období, ve kterém se objevily mohutné kurzové spekulace a samotná existence ERM a i maastrichtského plánu na vytvoření HMU byla ohrožena.⁵⁸

Znovuoživení myšlenky na vybudování HMU přišlo spolu s novou Komisí v čele s Jacquesem Delorse. Prvním záměrem bylo dokončení budování jednotného vnitřního trhu a následně pokračovat ve vytváření HMU. Stejně jako v předešlých letech zde existovaly rozdíly v tom, jak danou unii vytvořit. Výbor expertů spolu s Delorse roku 1989 předložil tzv. Delorovu zprávu. V této zprávě byly sepsány konkrétní návrhy etap, které měly vést k vytvoření HMU. Jednalo se o tři etapy, přičemž přesný termín byl stanoven prozatím jen pro první z nich. Evropská rada tuto zprávu schválila jako "Strategii evropské Hospodářské a měnové unie" roku 1989 na zasedání v Madridu.⁵⁹ Cílem prvního stádia mělo být urychlení hospodářské konvergence a posílení koordinace měnové politiky. Druhé stádium se mělo zaměřit na technické otázky, které souvisely s přechodem na společnou měnu. Poslední stádium by započalo neodvolatelným zafixováním směnných kurzů a následným nahrazením existujících národních měn měnou jednotnou. Na

⁵⁶ DURČÁKOVÁ, J. a M. MANDEL., *Mezinárodní finance*. 2. vyd. Praha: MANAGEMENT PRESS, 2003, s. 379-380. ISBN 80-7261-090-2.

⁵⁷ změny centrálních parit byly přípustné pouze po dohodě všech členských zemí zapojených do ERM

⁵⁸ DĚDEK, O. Evropský měnový systém: Vývojové etapy ERM. *Ministerstvo financí ČR: Zavedení eura v České republice* [online]. 1. 1. 2014 [cit. 2014-10-11]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro/historie-eura/evropsky-menovy-system>

⁵⁹ LACINA, L. *Měnová integrace: Smlouva o Evropské unii*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 208-211. ISBN 978-80-7179-560-5.

Delorovu zprávu navázala mezivládní konference, jejímž výstupem byla Smlouva o Evropské unii, která se neoficiálně nazývá Maastrichtskou smlouvou.⁶⁰

Tato smlouva se stala jednou z významných smluv ve vytváření nejen HMU, ale i EU jako celku. Přinesla s sebou plno institucionálních změn a prohloubila spolupráci mezi členskými zeměmi v mnoha oblastech. Vymezila například i pojem "evropské občanství" a společnou zahraniční politiku i politiku v oblasti vnitřních záležitostí.⁶¹ Základem této smlouvy byla tří-pilířová struktura EU, přičemž se HMU stala součástí prvního tzv. nadnárodního pilíře. Celá koncepce vycházela z Delorovy zprávy založené na třech etapách, které na sebe vzájemně navazovaly. Jak vidíme na obrázku 2, každá etapa měla určitý časový interval, přičemž první etapa v době podpisu Smlouvy o EU již běžela. Stádia byla rozdílná co do obsahu i do délky.

⁶⁰ DĚDEK, O. Maastrichtská smlouva. *Ministerstvo financí ČR: Zavedení eura v České Republice* [online]. 1. 1. 2014 [cit. 2014-10-11]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro/historie-eura/maastrichtska-smlouva>

⁶¹ Smlouvy EU. *Europa.eu: Evropská unie* [online]. [cit. 2014-10-11]. Dostupné z: http://europa.eu/eu-law/decision-making/treaties/index_cs.htm

1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stádium 1				Stádium 2				Stádium 3					
Plná liberalizace kapitálových toků				Založení Evropského měnového institutu (1. 1. 1994)				Neodvolatelné zafixování směnných kurzů (1. 1. 1999)					
Užší spolupráce centrálních bank				Příprava na Stádium 3				Zavedení eura s tříletým přechodným obdobím pro bankovky a mince					
Odstranění všech omezení na používání ECU				Právní ukotvení nezávislosti národních centrálních bank				Provádění jednotné měnové politiky ECB					
Hlubší hospodářská konvergence				Zákaz úvěrování veřejného sektoru centrálními bankami				Spuštění mechanismu směnných kurzů ERM II					
				Těsnější koordinace měnových politik				Nabytí účinnosti Paktu stability a růstu					
				Další prohlubování hospodářské konvergence									
				Oznámení zakládajících členů HMU (2. 5. 1998)									
				Vznik Evropské centrální banky (1. 6. 1998)									

Obrázek 2: Stádia hospodářské a měnové unie

Zdroj: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro/historie-eura/maastrichtska-smlouva>

Na obrázku 2 jsou znázorněna stádia HMU. První fáze byla pouze startovací a z hlediska koordinace nepříliš náročná. V druhé etapě byla učiněna nejdůležitější rozhodnutí, přijata potřebná opatření a členské země měly splnit konvergenční kritéria. Poslední etapa představovala vznik HMU a zavedení společné evropské měny do hotovostní podoby. Vznikem HMU a zavedením eura byla formálně dovršena měnová integrace. Přesto tento proces stále pokračuje, protože existují členské státy, které euro doposud nepřijaly, včetně ČR.⁶²

⁶² LACINA, L. *Měnová integrace: Realizace projektu společné evropské měny - budování HMU*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 214-220. ISBN 978-80-7179-560-5.

3.4 Přínosy členství v měnové unii

Prvním významným přínosem je odstranění transakčních nákladů spojených s existencí národních měn. Druhým poté snížení nejistoty spojené s neočekávanými změnami měnových kurzů.⁶³ Přijetí eura se dotkne nejen podnikatelské sféry ale také občanů samotných. Míží nepohodlné přepočítávání z jedné měny na druhou podle měnících se kurzů, s tím souvisí také snazší orientace v cenách a jejich porovnávání. Odpadá povinnost směňovat peníze a platit poplatky s tím spojené v případě cestování do zahraničí, čímž dochází ke snížení cestovních nákladů. Členství v eurozóně s sebou přináší také bezpečnější umístování úspor a investování do zahraničí bez podstupování kurzového rizika.

Tato práce bude zaměřena především na přínosy, které se dotknou podnikatelské sféry. Podnikový sektor se dá považovat za největšího příjemce výhod ze zavedení eura v ČR. Největší objem přínosů se dá očekávat u firem, jejichž podíl zahraničních obchodních aktivit a majetku je vysoký. V jejich případě by po zavedení eura došlo k poměrně velkým úsporám v nákladové položce. Zavedení eura s sebou přináší i větší stabilitu podnikání, protože již nebude potřeba čelit nepředvídatelným kurzovým výkyvům.⁶⁴

3.4.1 Transakční náklady

Jedním z nejviditelnějších a nejlépe kvantifikovatelných přínosů při zavedení eura je eliminace transakčních nákladů. Velikost úspor však není stejná u všech zemí. Bude záviset především na objemu a frekvenci použití dané národní měny coby mezinárodní platební jednotky, dále na otevřenosti ekonomiky, efektivnosti směnářských služeb a na variabilitě měnového kurzu národní měny. Větší přínosy z eliminace transakčních nákladů

⁶³ LACINA, L. *Měnová integrace: Náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 71. ISBN 978-80-7179-560-5.

⁶⁴ DĚDEK, O. Výhody pro podniky. *Ministerstvo financí České republiky: Zavedení eura v České republice* [online]. 1. 12. 2013 [cit. 2014-10-19]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/vyhody-a-rizika-eura/vyhody-pro-podniky>

lze očekávat u menší otevřené ekonomiky nebo ekonomiky s nedostatečně rozvinutým finančním trhem. Naopak menší přínos se očekává u typu relativně velké a uzavřené ekonomiky, jaká je například ve Francii nebo Německu. Je třeba si uvědomit, že daný přínos na jedné straně znamená újmu na straně druhé. Odstranění poplatků pro obyvatele a firmy je přínosem, jelikož se jedná o ušetřený náklad. Na druhé straně to ale představuje pro banky ztrátu jednoho ze zdrojů příjmů. Tyto příjmy tak budou mít banky snahu nahradit jiným způsobem. Eliminace transakčních nákladů bude viditelná u velkých firem, které realizují svou produkci ve více zemích, a musí tak vést účetnictví ve více měnách. Tím je kladen důraz na vyšší počet zaměstnanců ve finančním oddělení a na vyšší mzdové náklady.⁶⁵ Členství v eurozóně otevírá také možnost zapojit se do Jednotného eurového platebního prostoru⁶⁶. Tento projekt si klade za cíl provádět přeshraniční platební převody v eurech stejně snadno, bezpečně a za stejnou cenu jako je tomu u domácích plateb.⁶⁷

3.4.2 Transparentnost cen

Při zavedení společné měny dochází ke zvýšené cenové transparentnosti. K přepočítání a porovnání cen stejného výrobku již není zapotřebí znát hodnotu měnového kurzu. Zavedení společné měny na straně jedné zcela jednoznačně zvyšuje cenovou transparentnost, na straně druhé však existuje celá řada rigidit, které brání dosažení plného sblížení nominálních cen stejného typu zboží v různých státech. To znamená, že určité výrobky (a hlavně služby) jsou zcela vázány na místo jejich nabídky, čímž je dána i jejich

⁶⁵ LACINA, L. *Měnová integrace: Náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 73-78. ISBN 978-80-7179-560-5.

⁶⁶ označováno zkratkou SEPA - Single Euro Payment Area

⁶⁷ DĚDEK, O. Výhody pro podniky. *Ministerstvo financí České republiky: Zavedení eura v České republice* [online]. 1. 12. 2013 [cit. 2014-10-19]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/vyhody-a-rizika-eura/vyhody-pro-podniky>

cena. Ačkoliv je například cena nabízené služby výrazně nižší než její cena v jiné destinaci, nedojde k obchodní arbitráži a následnému vyrovnání cen.⁶⁸

3.4.3 Eliminace kurzového rizika

Mezi členskými státy HMU dochází k odstranění kurzového rizika. S tím souvisí výrazné snížení nákladů na zajištění těchto rizik. Jedná se ale o odstranění nominálního kurzového rizika. V případě reálného kurzu dochází k eliminaci jen částečně. Rozdílné inflace při fixním měnovém kurzu působí na ztrátu konkurenceschopnosti země s vyšší inflací.⁶⁹ Zavedení eura však neodstraňuje kurzové riziko vůči americkému dolaru.⁷⁰

3.5 Kritéria přijetí do HMU

Konvergenční kritéria byla stanovena Maastrichtskou smlouvou. Jedná se o měnová a finanční kritéria, která musí členské státy EU splnit, aby mohly vstoupit do třetí etapy integračního procesu Evropské měnové unie (dále jen EMU). Patří sem kritérium cenové stability, dále stabilita na finančních trzích, stabilita na devizových trzích a fiskální stabilita.⁷¹ Každé dva roky je zkoumáno plnění daných kritérií členských států, které

⁶⁸ LACINA, L. *Měnová integrace: Náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 78-84. ISBN 978-80-7179-560-5.

⁶⁹ LACINA, L. *Měnová integrace: Náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 84-89. ISBN 978-80-7179-560-5.

⁷⁰ DĚDEK, O. Výhody pro podniky. *Ministerstvo financí České republiky: Zavedení eura v České republice* [online]. 1. 12. 2013 [cit. 2014-10-19]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/vyhody-a-rizika-eura/vyhody-pro-podniky>

⁷¹ DURČÁKOVÁ, J. a M. MANDEL., *Mezinárodní finance*. 2. vyd. Praha: MANAGEMENT PRESS, 2003, s. 382. ISBN 80-7261-090-2.

doposud nevstoupily do třetí fáze HMU a nepřijaly euro jako společnou měnu. Toto hodnocení může být provedeno i na základě samotné žádosti dané země.⁷²

- Rozpočtový deficit veřejného sektoru nesmí dlouhodobě překročit 3 % HDP.
- Celkový dluh veřejného sektoru nesmí dlouhodobě překročit 60 % HDP.
- Měna členského státu musí být udržována v povoleném flukтуаčním pásmu mechanismu měnových kurzů (ERM) bez devalvace vůči jiným měnám po dobu dvou let před rozhodnutím o vstupu.
- Míra inflace členského státu nesmí přesáhnout během jednoho roku před rozhodnutím o jeho vstupu do HMU o 1,5 % průměrné inflace tří zemí s nejnižší inflací.
- Úroveň dlouhodobých úrokových sazeb nesmí překročit během jednoho roku o 2 % průměr ve třech cenově nejstabilnějších členských zemích.⁷³

3.6 Společná měna euro a ECB

Od počátku EU se členské státy soustředily především na budování společného vnitřního trhu. Postupem času došlo k prohloubení spolupráce v oblasti HMU, v rámci čehož vznikla i potřeba vytvoření společné jednotné měny pro země EU. Proto se v roce 1991 při schválení Maastrichtské smlouvy členské státy dohodly, že vytvoří jednotnou společnou měnu, která ponese název euro. Euro bylo nejdříve zavedeno jako zúčtovací měna, roku 2002 byla však vypuštěna do oběhu i jeho fyzická podoba a začalo se užívat i v hotovostní formě. Společná měna je spravována ECB. ECB je nadnárodní institucí, jejímž úkolem je provádět měnovou politiku v eurozóně. Vedle toho funguje také Evropský systém centrálních bank (dále jen ESCB), který se skládá z ECB a národních centrální bank všech členských států EU, bez ohledu na to, zda zavedly nebo nezavedly euro.⁷⁴ ECB spolu

⁷² LACINA, L. *Měnová integrace: Realizace projektu společné evropské měny - budování HMU*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 220. ISBN 978-80-7179-560-5.

⁷³ LACINA, L. *Měnová integrace: Smlouva o Evropské unii*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 212. ISBN 978-80-7179-560-5.

⁷⁴ ECB, ESCB a Eurosystem. *Evropská centrální banka: Eurosystem* [online]. [cit. 2014-10-20]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/escb/html/index.cs.html>

s národními centrálními bankami zemí, které přijaly euro, tvoří tzv. Eurosystem, jehož prvořadým cílem je udržovat hodnotu eura a zajistit tak cenovou stabilitu eurozóny.⁷⁵

Podle Ústavy ČR a zákona o ČNB je hlavním cílem ČNB péče o cenovou stabilitu. Svého hlavního cíle dosahuje změnami v nastavení měnových podmínek s využitím svých nástrojů, především základních úrokových sazeb. Při rozhodování o nastavení měnové politiky vychází z aktuální makroekonomické prognózy a z vyhodnocení rizik spojených s jejím naplněním. Po vstupu ČR do eurozóny se ČNB vzdá samostatné měnové politiky ve prospěch ECB.⁷⁶ Dojde k přesunu pravomocí měnové ale i kurzové politiky z národní úroveň na evropskou. Hlavní roli zde hraje ECB, která tyto pravomoce přebírá. Stát tak přijímá společnou měnovou politiku celé eurozóny. Primárním cílem ECB je (jako tomu bylo u ČNB) udržení cenové stability. Nesnaží se však pouze o udržení cenové stability v Česku, ale o udržení stability celé eurozóny.⁷⁷

3.7 Země eurozóny

V současné době má eurozóna 18 členských států. Posledním státem, který přijal společnou evropskou měnu, byla Litva roku 2015.⁷⁸ V tabulce 1 jsou uvedeny roky přijetí eura v jednotlivých zemích.

⁷⁵ ECB, ESCB a Eurosystem: Úloha Evropské centrální banky. *Evropská centrální banka: Eurosystem* [online]. [cit. 2014-08-27]. Dostupné z: https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/escb/html/mission_eurosys.cs.html

⁷⁶ Měnová politika. *Česká národní banka* [online]. [cit. 2014-10-27]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/menova_politika/

⁷⁷ LUBOR, L. a kol. *Měnová integrace: Náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 356-358. ISBN 978-80-7179-560-5.

⁷⁸ Euro. *Evropská komise: Hospodářské a finanční věci* [online]. 27. 8. 2014 [cit. 2014-10-18]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/economy_finance/euro/index_cs.htm

Tabulka 1: Které země a kdy přijaly euro?

Rok							
1999	2001	2007	2008	2009	2011	2014	2015
Belgie	Řecko	Slovinsko	Kypr	Slovensko	Estonsko	Lotyšsko	Litva
Německo							
Irsko							
Španělsko							
Francie							
Itálie			Malta				
Lucembursko							
Nizozemsko							
Rakousko							
Portugalsko							
Finsko							

Zdroj: http://ec.europa.eu/economy_finance/euro/index_cs.htm

Ne všechny členské státy doposud přijaly společnou měnu. Velká Británie a Dánsko si vyjednaly ve smlouvě výjimku (tzv. out-put) která je zbavuje povinnosti přijmout euro jako svoji měnu. Zbývající členské státy se smluvně k přijetí eura zavázaly, přesto však doposud nesplnily požadované podmínky pro vstup do třetí fáze HMU.⁷⁹

3.8 Česká republika a zavedení eura

ČR se při vstupu do EU roku 2004 zavázala k přijetí eura. Aby společná evropská měna mohla být přijata, musí být splněna konvergenční kritéria a zároveň musí být dosaženo určitého stupně právní konvergence. Je to však již 10 let od vstupu ČR do EU a stále nedošlo k jeho přijetí. V této kapitole si přiblížíme jednotlivá kritéria z pohledu ČR.

⁷⁹ Euro. *Evropská komise: Hospodářské a finanční věci* [online]. 27. 8. 2014 [cit. 2014-10-18]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/economy_finance/euro/index_cs.htm

3.8.1 Kritérium cenové stability

Kritérium cenové stability nebo-li inflace, stanovuje, že průměrná míra inflace během jednoho roku nesmí překročit o více než 1,5 procentního bodu míru inflace tří členských států, které v oblasti cenové stability dosáhly nejlepších výsledků. K výpočtu inflace se používá harmonizovaný index spotřebitelských cen a vypočítává se jako přírůstek posledního dostupného 12 měsíčního průměru daného indexu oproti předchozímu 12 měsíčnímu průměru. Jak je vidět v tabulce 2, ČR se vyznačuje nízkoinflačním prostředím, což znamená, že plnění cenového kritéria se vyvíjí příznivě.⁸⁰ Menší výkyv je zřejmý v roce 2008, kdy světovým trhem otřásla finanční světová krize. Roku 2012 došlo k přesažení referenční hodnoty z důvodu administrativních opatření (zvýšení snížené sazby DPH na 14 % a zvýšení spotřební daně) a nepříznivých nabídkových šoků v podobě vysokých cen ropy a potravin.⁸¹

⁸⁰ DĚDEK, O. Kritérium cenové stability. *Ministerstvo financí České republiky: Zavedení eura v České republice* [online]. 1. 12. 2013, 13. 10. 2014 [cit. 2014-10-19]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/kriterium-cenove-stability>

⁸¹ Společný dokument Ministerstva financí ČR a České národní banky *Vyhodnocení plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou* [online]. 18. 12. 2013 [cit. 2014-10-19]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/monitoring/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2013/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskeh-konve-15684>

Tabulka 2: Vývoj plnění inflačního kritéria

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Referenční hodnota	3,1	2,6	2,7	2,2	2,5	2,9	2,8	4,1	1,5	2,4
Česká republika	4,5	1,4	-0,1	2,6	1,6	2,1	3,0	6,3	0,6	1,2
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Referenční hodnota	3,1	3,1	1,8	1,9 ^P	2,5 ^P	2,9 ^P	3,0 ^P			
Česká republika	2,1	3,5	1,4	1,0 ^P	2,3 ^P	2,1 ^P	2,0 ^P			

Zdroj: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/kriterium-cenove-stability>

Poznámka: Údaje s písmenem P jsou prognózní hodnoty, převzaté z dokumentu Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou – 2014.

3.8.2 Kritérium úrokových sazeb

Kritérium úrokových sazeb stanovuje, aby průměrná dlouhodobá nominální úroková sazba daného státu během jednoho roku nepřekročila průměrnou úrokovou sazbu tří členských států (které dosáhly nejlepších výsledků v oblasti cenové stability) o více než 2 p. b.. Pro měření těchto sazeb se užívají výnosy desetiletých státních dluhopisů nebo srovnatelných cenných papírů. V tabulce 3 je vidět vývoj plnění kritéria úrokových sazeb ČR. ČR dlouhodobě a bez jakýchkoliv problémů plní kritérium úrokových sazeb.⁸²

⁸² DĚDEK, O. Kritérium úrokových sazeb. *Ministerstvo financí České republiky: Zavedení eura v České republice* [online]. 1. 12. 2013, 13. 10. 2014 [cit. 2014-10-18]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/kriterium-urokovych-sazeb>

Tabulka 3: Vývoj plnění úrokového kritéria

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Referenční hodnota	6,9	6,7	6,1	6,3	5,4	6,2	6,4	6,2	5,9	6,0
Česká republika	6,3	4,9	4,1	4,8	3,5	3,8	4,3	4,6	4,8	4,2
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Referenční hodnota	5,3	5,1	6,4	5,9 ^P	6,3 ^P	5,2 ^P	5,1 ^P			
Česká republika	3,7	2,8	2,1	2,4 ^P	2,6 ^P	2,8 ^P	3,0 ^P			

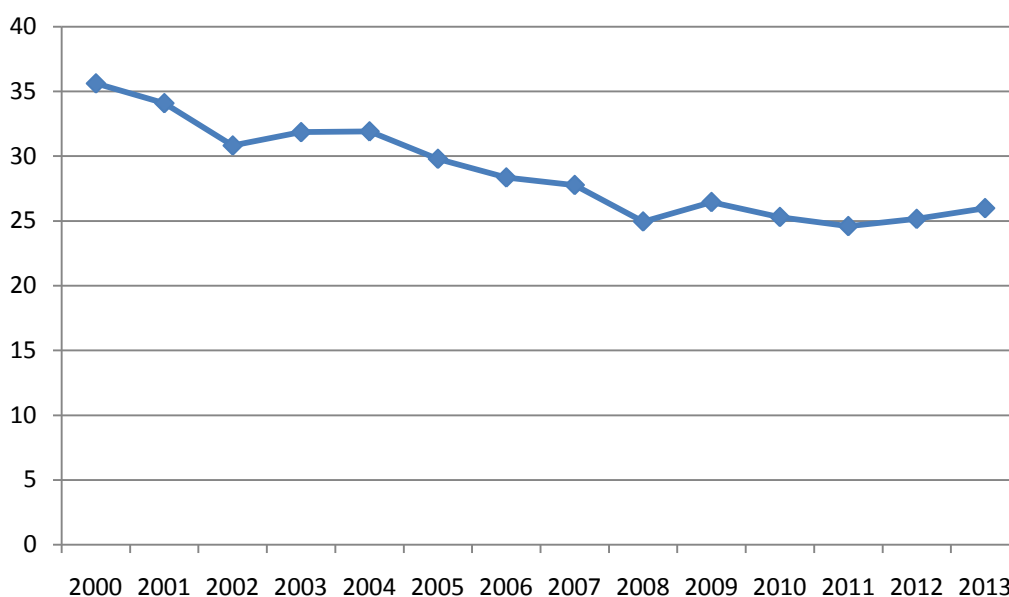
Zdroj: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/kriterium-urokovych-sazeb>

Poznámka: Údaje s písmenem P jsou prognózované hodnoty, převzaté z dokumentu Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou – 2014.

3.8.3 Kritérium měnového kurzu

U hodnocení kritéria směnného kurzu je zapotřebí, aby měna ucházející se země byla aspoň po dva roky zapojena do kurzového mechanismu ERM II. ČR tak však doposud neučinila. Z tohoto důvodu nemůže být dané kritérium formálně hodnoceno. Lze předpokládat, že vzhledem k trendovému posilování české koruny by toto kritérium splněno bylo. Podle české vlády je nutné pohlížet na účast v mechanismu v ERM II pouze jako na bránu umožňující přistoupení k eurozóně, ale nikoliv jako na optimální formu kurzového režimu pro českou korunu. Záleží tedy pouze na vládě, kdy usoudí, že je vhodné načasování pro vstup do eurozóny. Na obrázku 3 je vidět vývoj kurzu české koruny vůči euru v období let 2000 až 2013.⁸³ Na základě daného grafu lze usoudit, že kurz má klesající trend.

⁸³ DĚDEK, O. Kritérium směnného kurzu. *Ministerstvo financí České republiky: Zavedení eura v České republice* [online]. 1. 12. 2013 [cit. 2014-10-18]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/kriterium-smenneho-kurzu>

Obrázek 3: Vývoj kurzu české koruny vůči euru

Zdroj: <http://www.finance.cz/makrodata-eu/menove-ukazatele/statistiky/kurzy-czk/>

Poznámka: průměrná roční hodnota kurzu

3.8.4 Kritérium veřejného deficitu

Kritérium veřejného deficitu sleduje, zda poměr plánovaného nebo skutečného schodku veřejných financí k hrubému domácímu produktu (dále jen HDP) nepřekročil referenční hodnotu 3 %. Stavem veřejných financí se evropské instituce zabývají trvale i v rámci koordinačních mechanismů upravených Paktem stability a růstu. Ten zajišťuje, aby země, která porušuje pravidla, byla podrobena proceduře při nadměrném schodku. Tato procedura se dotkla i ČR, a to roku 2004, tedy krátce po vstupu do EU. Ukončena byla roku 2008. Následujícího roku byla opětovně zahájena s doporučením snížit do roku 2013 udržitelným a věrohodným způsobem poměr deficitu vládního sektoru k HDP pod 3 %. Roku 2014 byla procedura při nadměrném schodku ukončena. V tabulce 4 je znázorněna prognóza státního rozpočtu od roku 2014, která počítá s poklesem vládního deficitu pod referenční hodnotu, což znamená opětovné plnění kritéria veřejného deficitu.⁸⁴

⁸⁴ DĚDEK, O. Kritérium veřejného deficitu. *Ministerstvo financí České republiky: Zavedení eura v České republice* [online]. 1. 12. 2013, 13. 10. 2014 [cit. 2014-10-18]. Dostupné

→ pokračování na další straně

Tabulka 4: Vývoj plnění kritéria veřejného deficitu

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Referenční hodnota	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
Česká republika	-5,9	-6,8	-12,6	-3,0	-3,5	-2,6	-0,7	-2,2	-5,8	-4,8
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Referenční hodnota	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0			
Česká republika	-3,2	-4,2	-1,5	-1,5 ^P	-2,5 ^P	-1,8 ^P	-1,6 ^P			

Zdroj: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/kriterium-verejneho-deficitu>

Poznámka: Údaje s písmenem P jsou prognózované hodnoty, převzaté z dokumentu Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou – 2014.

3.8.5 Kritérium veřejného dluhu

Kritérium veřejného dluhu sleduje, zda poměr veřejného dluhu k HDP nepřekračuje referenční hodnotu 60 %. Jak je vidět v tabulce 5 veřejný dluh se až do roku 2008 pohyboval stabilně kolem 30 %. Po příchodu světové finanční krize, která byla doprovázena hospodářskou recesí, začal dluh narůstat. Celková zadluženost je ve srovnání s průměrem EU stále relativně nízká. Prostor pro plnění dluhového kritéria se však bez potřebných reforem zaměřených na dlouhodobou udržitelnost veřejných financí zužuje.⁸⁵

z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/kriterium-verejneho-deficitu>

⁸⁵ DĚDEK, O. Kritérium veřejného dluhu. *Ministerstvo financí České republiky: Zavedení eura v České republice* [online]. 1. 12. 2013, 13. 10. 2014 [cit. 2014-10-18]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/kriterium-verejneho-dluhu>

Rizikem pro dlouhodobý vývoj hospodaření sektoru vládních institucí jsou negativní dopady stárnutí obyvatelstva.⁸⁶

Tabulka 5: Vývoj plnění kritéria veřejného dluhu

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Referenční hodnota	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0
Česká republika	25,3	28,8	30,1	30,4	29,8	29,6	29,0	28,7	34,3	38,4
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Referenční hodnota	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0			
Česká republika	41,4	46,2	46,0 ^P	44,0 ^P	43,3 ^P	44,0 ^P	44,1 ^P			

Zdroj: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/kriterium-verejneho-dluhu>

Poznámka: Údaje s písmenem P jsou prognózované hodnoty, převzaté z dokumentu Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou – 2014.

3.8.6 Právní konvergence

ECB nehodnotí pouze plnění konvergenčních kritérií stanovených Maastrichtskou smlouvou. Zaměřuje se také na pravidelné hodnocení stupně právní konvergence dané země. To znamená, že posuzuje slučitelnost národní legislativy s evropským právem upravujícím fungování HMU. Hlavní důraz klade na respektování nezávislého postavení centrální banky. ECB také posuzuje právní konvergenci z následujících hledisek:

- slučitelnost s ustanoveními o nezávislosti národních centrálních bank a s ustanoveními o zachování mlčenlivosti
- slučitelnost se zákazem měnového financování a se zákazem zvýhodněného přístupu
- slučitelnost s požadavkem na jednotný způsob psaní názvu eura

⁸⁶ Vyhodnocení plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou. Společný dokument Ministerstva financí ČR a České národní banky. Schváleno usnesením vlády ČR ze dne 18. prosince 2013 č. 979.

- právní integrace národních centrálních bank do Eurosystemu

Tyto právní předpoklady nejsou vyžadovány pouze pro samotný vstup do eurozóny, ale vycházejí už ze samotného členství v EU. Právní odchylky by měly být odstraněny již k datu vstupu do EU. Přesto podle konvergenčních zpráv ČR stále nesplňuje všechny právní požadavky kladené na členské státy EU. Konvergenční zpráva ECB z června 2014 na to reagovala slovy: "*České právní předpisy nesplňují veškeré požadavky týkající se nezávislosti centrální banky, zachování mlčenlivosti, zákazu měnového financování a právní integrace do Eurosystemu. Česká republika je členským státem EU s dočasnou výjimkou pro zavedení eura, a musí tudíž splňovat všechny požadavky podle článku 131 Smlouvy*".⁸⁷

Každý rok je možné registrovat řadu různých odhadů a spekulací o tom, kdy by bylo nejvhodnější společnou evropskou měnu přijmout. Podle poslední zprávy o vyhodnocení plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně sladění ČR s eurozónou z roku 2014 Ministerstvo financí a ČNB doporučily vládě ČR prozatím nestanovovat cílové datum vstupu do eurozóny.⁸⁸

Důvodem tohoto doporučení je řada institucionálních změn, ke kterým došlo v rámci eurozóny. ČR splňuje všechna Maastrichtská kritéria, kromě jednoho, a to kritéria směnného kurzu. Aby mohlo být vyhodnoceno kritérium směnného kurzu, je zapotřebí, aby země vstoupila do kurzového mechanismu ERM II a byla v něm minimálně po dobu dvou let. Doposud tak zatím nebylo učiněno. Pro vstup do eurozóny je však nyní zapotřebí brát v potaz i nově vzniklé instituce a mechanismy, fungující mezi zeměmi, jež přijaly euro. Jedná se například o Evropský stabilizační mechanismus, který slouží jako krizový mechanismus finanční pomoci pro státy eurozóny. Členské státy tak mohou využít finanční

⁸⁷ DĚDEK, O. Právní konvergence. *Ministerstvo financí České republiky: Zavedení eura v České republice* [online]. 16. 4. 2014 [cit. 2014-10-19]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/pravni-konvergence>

⁸⁸ MINISTERSTVO FINANCÍ ČR A ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. 2014. *Vyhodnocení plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou*. Praha. ISSN 2336-5110. Dostupné také z: <http://www.mfcr.cz/sladenost>

pomoc v případě, kdy jsou ohroženy závažnými finančními problémy. Od země, jako je ČR, která se připravuje do eurozóny vstoupit, se očekává, že přijme automaticky všechny podmínky a závazky vyplývající z fungování eurozóny. Lze konstatovat, že podoba dnešní eurozóny je zcela odlišná od podoby v roce 2004, kdy se ČR zavázala do budoucna přijmout euro. Všechny tyto nově vzniklé okolnosti je zapotřebí zvážit. Vstup do těchto mechanismů by pro zemi neznamenal jen potenciální pomoc v případě potřeby, ale také vysokou finanční zátěž nezbytnou pro fungování uvedených mechanismů.⁸⁹

Dne 25. února 2015 byl Senátem Parlamentu ČR zamítnut požadavek ze strany Občanské demokratické strany na vyjednání trvalé výjimky v případě eura, jako je tomu například u Velké Británie nebo Dánska, a žádost o vypsání referenda o přijetí eura. Toto zamítnutí bylo odůvodněno tím, že občané ČR již měli šanci se vyjádřit ohledně přijetí eura při referendu o vstupu ČR do EU. A dalším důležitým faktorem je skutečnost, že 80 % veškerého exportu ČR směřuje právě do zemí EU. Přijetí eura by tak přineslo řadu výhod pro exportéry.⁹⁰

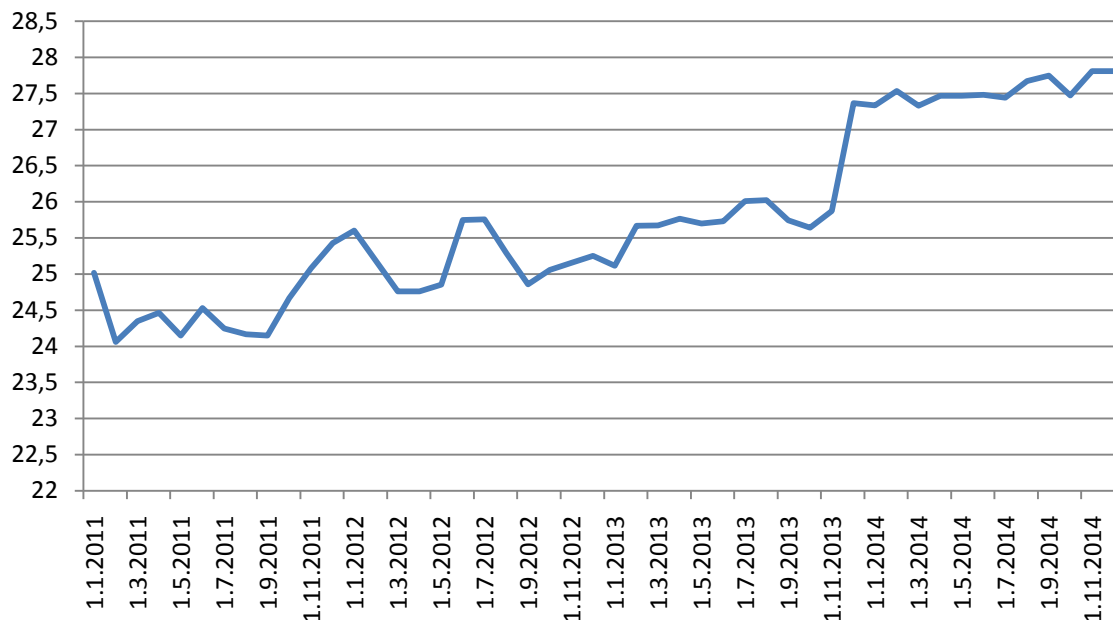
Další zajímavou skutečností je, že podle hlavní ekonomky České bankovní asociace a bývalé členky bankovní rady ČNB Evy Zamrazilové by se měl tržní kurz koruny přibližovat paritě kupní síly, která je pod 20 CZK/EUR. V současné době se kurz české koruny vůči euru pohybuje okolo 27 CZK/EUR.⁹¹ Jak je vidět na obrázku 4 kurz české koruny vůči euru ke konci roku 2013 začal oslabovat. K 1. listopadu 2013 byl kurz 25,87

⁸⁹ LEŽATKA, R. a T. ZIMMERMANN. Tiskové zprávy ČNB: ČNB a MF doporučily termín přijetí eura zatím nestanovovat. *Česká národní banka* [online]. 15. 12. 2014 [cit. 2015-03-25]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/tiskove_zpravy_cnb/2014/20141215_sladenost_maastricht_eurozona.html

⁹⁰ Senát odmítl požadavek na vyjednání trvalé výjimky v otázce přijetí eura: sekce 08 - Kabinet a řízení úřadu. *Ministerstvo financí České Republiky: Zavedení eura v České republice* [online]. 3. 3. 2015 [cit. 2015-03-25]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/narodni-koordinacni-skupina/tiskove-centrum/novinky/2015/senat-odmitl-pozadavek-na-vyjednani-trva-2431>

⁹¹ Zamrazilová: Přijetí eura v ČR odpovídá kurz pod 20 EUR/CZK. *Investiční web* [online]. 19. 2. 2015 [cit. 2015-03-25]. Dostupné z: <http://www.investicniweb.cz/zpravy-z-trhu/2015/2/19/zamrazilova-prijeti-eura-v-cr-odpovida-kurz-pod-20-eurczk/>

CZK/EUR a měsíc na to 1. prosince 27,37 CZK/EUR. V roce 2014 koruna neustále pomalu oslabovala. Stalo se tak především díky zásahům ČNB.

Obrázek 4: Vývoj kurzu české koruny vůči euru
Zdroj: vlastní zpracování

ČNB se rozhodla bránit přílišnému posilování kurzu české koruny vůči euru. Měnový kurz se stal nástrojem ČNB k plnění inflačního cíle, kdy v případě nutnosti je banka připravená intervenovat na devizovém trhu, aby daný kurz udržela na hladině 27 CZK/EUR. Tento stav bude zachován tak dlouho, dokud neklesne riziko deflace. Časový plán je udržovat kurz na této úrovni minimálně do druhého pololetí roku 2016. Všechny subjekty v ekonomice tak získávají jistotu ohledně vývoje kurzu.⁹²

3.9 Národní plán zavedení eura

Členský stát, který se rozhodne přijmout euro, si může zvolit ze tří možných scénářů daného přijetí. Existuje scénář s využitím přechodného období (tzv. madridský scénář),

⁹² Česká národní banka: Měnový kurz jako nástroj měnové politiky - nejčastější otázky a odpovědi. [online]. [cit. 2015-03-25]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/faq/menovy_kurz_jako_nastroj_menove_politiky.html#7

jako druhý potom scénář jednorázového přechodu na euro s postupným doběhem. ČR si zvolila třetí variantu, a to scénář "velkého třesku" (tzv. Big Bang). Podstatou "velkého třesku" je zavedení bezhotovostního a hotovostního eura ke stejnému datu. Od tohoto okamžiku mohou být veškeré peněžní částky, závazky a pohledávky vyjádřeny pouze v eurech. Existující částky, závazky a pohledávky v českých korunách se přepočtou na euro pomocí oficiálního přepočítacího koeficientu. Tento scénář se vyznačuje následujícími vlastnostmi:

- je jasnější a přehlednější pro všechny zúčastněné subjekty
- lépe vyhovuje podmínkám, kdy euro již existuje jako známá a rozšířená měna
- jedná se o nejlevnější variantu
- je náročný na koordinaci a přípravu soukromého a veřejného sektoru
- ČR má vlastní zkušenosti z měnové odluky v r. 1993

V případě madridského scénáře jde nejprve o zavedení eura do bezhotovostní podoby a po uplynutí přechodného období je uvedeno též do hotovostního oběhu. Scénář s postupným doběhem zavádí euro ve stejném okamžiku jak v hotovostním, tak i v bezhotovostním platebním styku. Přesto lze ve vybraných oblastech po určitou dobu stále používat původní národní měnu. Tento scénář s postupným doběhem nebyl doposud použit.⁹³

⁹³ DĚDEK, O. Národní plán zavedení eura: Scénář přijetí eura. *Ministerstvo financí České republiky: Zavedení eura v České republice* [online]. 1. 12. 2013 [cit. 2014-10-19]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/narodni-plan-zavedeni-eura/scenar-prijeti-eura>

4. Analýza dopadu přijetí eura na Chart Ferox, a. s.

Firma Chart Ferox, a. s. je významnou exportní firmou, která vyváží své produkty do celého světa. Působí v mezinárodní sféře a denně tak čelí veškerým mezinárodním rizikům, která exportní činnost přináší. Vyčíslit konkrétní dopady přijetí eura na mezinárodní obchod firmy Chart Ferox, a. s. je poměrně složité. Lze ale jednoznačně očekávat, že přijetí eura s sebou přinese určité změny, kterým se společnost nevyhne. Tyto změny budou mít jak kladný, tak i záporný charakter. Jelikož je společnost Chart Ferox, a. s. velkou firmou, která v současné době zaměstnává okolo 500 zaměstnanců a míra zapojení firmy do mezinárodního obchodu je velmi vysoká, lze předpokládat, že dopady přijetí eura budou pro firmu významné. Tyto dopady ovšem nebudou mít až tak veliký vliv na obchod firmy se zahraničím, jako na samotný chod uvnitř firmy a na její administrativní činnost. Ačkoliv ČR doposud nepřijala euro jako vlastní měnu, společnost už několik let funguje a snaží se dále fungovat tak, jakoby euro už v ČR zavedeno bylo. Veškeré operace a vztahy se zahraničím se snaží realizovat v EUR. Kalkulace samotné výroby je prováděna v EUR a ceníky jednotlivým odběratelům jsou sestavovány především v evropské měně. Přesto musí firma podle české legislativy vést účetnictví v českých korunách, vyplácet mzdy a odvádět daň v české měně atd.

V následující části bude nejprve stručně představena společnost, která je předmětem šetření této diplomové práce. Další kapitoly se poté pokusí nastínit situaci, jak by mohla vypadat firemní situace v případě přijetí eura. Co by to pro firmu znamenalo a jaké změny by nastaly. Celý proces bude rozdělen do dvou fází. Prvním časovým intervalem bude období před přijetím eura a druhá etapa bude období po přijetí eura. Obě periody se budou zaměřovat na zahraniční obchod firmy, se kterým úzce souvisí realizace forwardových operací. V neposlední řadě bude věnována pozornost také vnitřnímu chodu firmy, jelikož přijetí eura ovlivní především administrativní činnost společnosti.

Během popisování celého potenciálního modelu, který zahrnuje fázi před přijetím eura a po jeho přijetí, budou firmě navrženy určité kroky, které by měla učinit. Tato doporučení by měla podpořit hladký průběh celého procesu přijetí eura.

4.1 Stručná historie firmy Chart Ferox, a. s.

Nadnárodní firma Chart Ferox, a. s. je výrobcem kryogenních zařízení a systémů, které dodává do celé Evropy, Asie, Afriky, na Střední a Dálný Východ a do Jižní Ameriky. Firma na trhu působí již desítky let a její kořeny sahají až do období druhé světové války. Roku 1922 se jedna německá firma rozhodla postavit svůj vedlejší závod zaměřený zejména na výrobky z hliníku a mědi v Děčíně, okupovaném Německem. Od té doby prošla firma řadou vzestupů a pádů souvisejících s historickým děním v Evropě. Změnila několikrát svůj název. Z počátku byla výroba zaměřena na uspokojování národních potřeb. V šedesátých letech 20. století došlo v oblasti kyslíkáren k prvnímu exportu do Čínské lidové republiky. Působení firmy tak začalo pronikat i na zahraniční trh. Roku 1969 bylo rozhodnuto o zavedení trvalé textové a obrazové ochranné známky – Ferox. Firma se tak stala součástí koncernu Chepos a podílela se výrobně na řadě investičních akcí v tuzemsku i v zahraničí.

Po pádu komunismu v roce 1989 se Ferox osamostatnil a byla založena akciová společnost, která byla 100 % vlastněna státem. Z důvodu zajištění stability zakázkové a finanční situace založil Ferox spolu s firmou Air Products and Chemicals z USA společný podnik s názvem Ferox-Air Products. Předmětem činnosti byl obchod s technickými plyny a zařízeními na dělení vzduchu. Později společnost Air Products zakoupila 51 % akcií Feroxu od státu. Zbytek byl rozprodán mezi cca 3500 občanů v rámci kupónové privatizace. Později přešla celá společnost do plného vlastnictví Air Products a ve své činnosti pokračuje až dodnes jako Air Products CZ, spol. s r. o.. Americká společnost Minnesota Valley Engineering (dále jen MVE), přední světový výrobce zařízení pro skladování a distribuci zkapalněných plynů odkoupila od Air Products 62 % akcií Feroxu a stala se tak novým strategickým partnerem. Roku 1999 se MVE spojila se společností CHART Industries, Inc., se sídlem v Ohio v USA, která je dalším významným výrobcem kryogenní techniky. Jednotliví akcionáři postupně prodávali své akcie, až do okamžiku, kdy vlastnický podíl CHART Feroxu byl 90 %. Ferox, a. s. se tak stal dodavatelem celého sortimentu zařízení na skladování a distribuci zkapalněných plynů, zásobníků standardních objemů, odpařovačů, skladovacích tanků, cisteren, dodávkových jednotek, mobilních zásobníků ad. Počátkem roku 2002 byla otevřena zahraniční pobočka Ferox GmbH v německém Solingenu.

Díky spojení se společností CHART se Ferox úspěšně zapojil do světové tržní ekonomiky. Aby bylo jednoznačné, že se Ferox stal součástí skupiny CHART, přejmenoval se na Chart Ferox, a. s.. Snahou společnosti je pokračovat ve své tradici neustálých inovací a být připravena plnit nové požadavky zákazníků. Roku 2011 se skupina CHART rozrostla o německou společnost Gofa, která je výrobcem přepravních cisteren a návěsů pro chemická a kryogenní media, a tím tak rozšířila své výrobní portfolio o další článek. Chart Ferox, a. s. se tak stal evropským hráčem číslo jedna a předním světovým výrobcem kryogenních výrobků.

4.2 Přípravné období firmy – před přijetím eura

Jako předcházející fázi přijetí eura je možné označit období, kdy ČR vstoupí do kurzového mechanismu ERM II. Sledování směnného kurzu v rámci ERM II je jedním z konvergenčních kritérií, které je zapotřebí splnit pro přijetí eura. Země musí působit v tomto systému minimálně po dobu dvou let, což se dá označit jako poměrně dostatečná doba pro firmu a její nutné přípravy pro přijetí eura. Jakmile se vláda ČR rozhodne vstoupit do tohoto kurzového mechanismu, měla by firma Chart Ferox, a. s. zahájit přípravnou fázi.

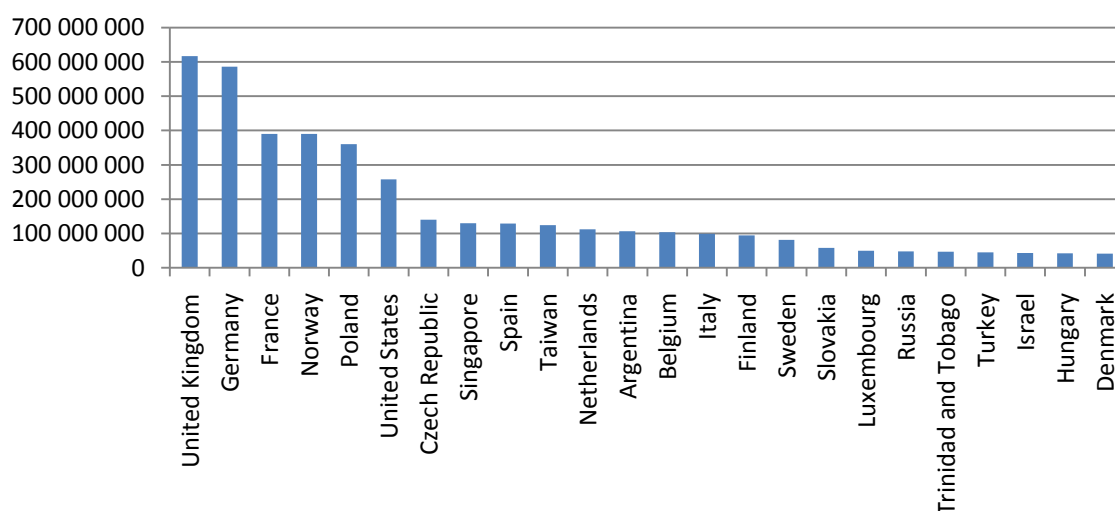
Firma by neměla podceňovat přípravnou fázi a měla by jí věnovat značnou pozornost, jelikož jakékoliv následné selhání by mohlo významně ovlivnit chod firmy. Při zahájení přípravné fáze by společnost měla brát v úvahu doporučení ČNB a případně dalších specializovaných institucí. Tyto instituce mohou poskytnout firmě velmi užitečné informace a zajistit tak co nejhladší průběh celého procesu. Jedním z doporučení ČNB pro podnikatelskou sféru před přijetím eura a zavedením nových informačních systémů je například zpracování technicko-technologického auditu. Tím by měla firma zjistit, jaké jsou její požadavky na softwarové a technické vybavení firmy a naplánování jejich rozšíření či zcela nové pořízení.

Firma bude muset informovat a připravit své zákazníky na změnu měny. Dále bude muset upravit veškeré ceníky, nabídky a další dokumenty pro verzi eura. Další skupinou, které bude zapotřebí věnovat pozornost, jsou zaměstnanci firmy. Ti by měli být řádně proškoleni

a připraveni na používání eura jako vlastní měny. Také by měli být obeznámeni se změnami na mzdové úrovni.

4.2.1 Zahraniční obchod Chart Ferox, a. s. před přijetím eura

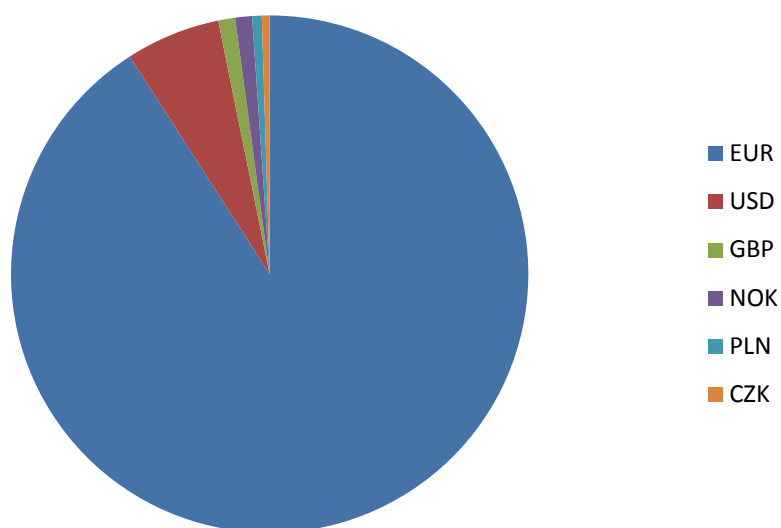
V současné době se dá hovořit o přibližně 80 zemích na celém světě, kam firma Ferox vyváží své produkty. Na obrázku 5 je možné vidět 24 zemí, které patří k těm nejvýznamnějším z hlediska velikosti prodeje do daných teritorií. Jedná se o souhrnné údaje za rok 2011, 2012 a 2013 v českých korunách. Z tabulky je zřejmé, že mezi největší zahraniční odběratele patří Velká Británie, Německo, Francie, Norsko, Polsko, USA, dále i ČR, Singapur a další.

Obrázek 5: Nejvýznamnější země exportu

Zdroj: vlastní

Většina obchodních operací je realizována především v eurech. Menší část těchto operací poté v dalších měnách jako je americký dolar, britská libra, norská koruna, polský zlotý a samozřejmě česká koruna. Obrázek 6 ukazuje podíl jednotlivých měn na prodeji firmy Chart Ferox, a. s. v souhrnu za roky 2011, 2012 a 2013. Je patrné, že euro hraje významnou úlohu při realizaci zahraničního obchodu. Téměř 91 % veškerých prodejů se zahraničím je realizováno v eurech. Necelých 6 % poté v americkém dolaru, a to především z toho důvodu že firma Chart Ferox, a. s. má mateřskou společnost v USA. Nepatrný podíl tvoří britská libra spolu s norskou korunou, jejichž podíl je okolo 1 % a okolo pouhého 0,5 % se pohybuje polský zlotý a česká koruna.

Obrázek 6: Podíl měn na celkovém prodeji za rok 2011, 2012 a 2013
Zdroj: vlastní

Na základě těchto dvou grafů můžeme odvodit, že přeměna české koruny na euro nebude v rámci obratu zahraničního obchodu až tolik viditelná. Firma by však rozhodně měla připravit své zákazníky na plánovanou změnu a informovat je o případných změnách, které zavedení nové měny přinese. Tyto změny ale nebudou příliš významné, protože firma (jak již bylo zmíněno výše) má snahu vést veškerou evidenci na úrovni eura.

4.2.2 Forwardové operace

Chart Ferox, a. s., provádí většinu svých obchodních operací právě ve společné evropské měně – v euru. Vzhledem k tomu, že ČR jako členský stát EU stále nepřijala euro, je firma povinna fungovat a účtovat také v českých korunách. Tyto operace bude firma muset realizovat až do okamžiku, kdy ČR skutečně přijme euro. Po samotném přijetí již nebude jejich sjednávání nezbytné ve vztahu česká koruna – euro. Největší položku v těchto operacích tvoří mzdové náklady. Mzdy musí být vypláceny v českých korunách. Pro představu vidíme v tabulce 6, jak velké byly mzdové náklady za rok 2011, 2012 a 2013.

Tabulka 6: Celkové mzdové náklady

	2011	2012	2013
Mzdové náklady	257 568 000,- CZK	266 777 000,- CZK	301 463 000,- CZK

Zdroj: Výroční zprávy Chart Ferox, a. s. z roku 2011, 2012 a 2013

Pozn.: Tyto celkové mzdové náklady zahrnují mzdy, sociální zabezpečení a zdravotní pojištění, sociální náklady a odměny členů statutárních orgánů

Další operace, které společnost musí realizovat i účtovat v českých korunách jsou:

- daně (ze zisku, z nemovitosti, silniční, srážková, DPH)
- služby a materiál (tvořící přibližně 25 % z celkových nákladů v CZK)
- investice (jednorázové položky, které nejsou v celkovém ročním objemu až tak významné pro hodnotu cashflow v CZK)

V praxi to pro firmu znamená, že musí vzít určitou sumu peněz, kterou má v eurech a konvertovat ji na českou korunu. S tím souvisí kurzová rizika, kterých je zapotřebí se určitým způsobem vyvarovat nebo je co nejvíce eliminovat. Firma Chart Ferox, a. s. neprovádí žádné spekulativní operace ohledně vzrůstu či poklesu kurzu české koruny vůči euru. Peníze v české měně si zaopatřuje prostřednictvím forwardových operací.

Firma Chart Ferox, a. s. má uzavřené smlouvy o derivátech, které jsou určeny jako deriváty k obchodování s Československou obchodní bankou (dále jen ČSOB), a. s. a Raiffeisenbank, a. s. na tři měsíce dopředu. Spolupráce se dvěma bankami má své opodstatnění. Firma se tak snaží vytvořit konkurenční prostředí. Tímto způsobem společnost vyvíjí tlak na banky a vyčkává, která nabídne výhodnější kurz pro uzavření forwardového obchodu. V tabulce 7 je uvedeno v jaké výši měla firma sjednané forwardové operace na prodej EUR s jednotlivými bankami v letech 2011, 2012 a 2013. Hodnoty jsou vyčísleny vždy k 31. 12. každého roku. Z tabulky je zřejmé, že v roce 2011 a 2013 Raiffeisenbank, a. s. nabízela výhodnější kurz než ČSOB, a. s., zatímco v roce 2012 tomu bylo naopak.

Tabulka 7: Sjednaná hodnota forwardových operací

Banka	2011	2012	2013
ČSOB, a. s.	1 190 000,-	2 280 000,-	1 250 000,-
Raiffeisenbank, a. s.	2 695 000,-	1 160 000,-	2 600 000,-

Zdroj: Výroční zprávy Chart Ferox, a. s. za rok 2011, 2012 a 2013

Pozn.: hodnoty jsou uvedené v EUR

V přípravné fázi by měla firma zvážit do budoucna volbu pouze jedné banky. Pokud odpadne potřeba sjednávat forwardové operace, odpadne i potřeba vytvářet konkurenční prostředí mezi bankami. Obchodní vztah s jednou bankou by poté mohl znamenat výhodnější podmínky.

Kalkulace potřeby českých korun je vždy založena na předchozí zkušenosti. Ta vzniká tak, že se vezme určitá částka, která se upraví o očekávané výdaje za daný měsíc, a na ní se uzavře forwardový obchod. Při kalkulaci potřeby českých korun je zapotřebí brát v úvahu i částku, kterou společnost měsíčně inkasuje v CZK. Jedná se o tzv. vratku za DPH, protože firma zpravidla mívá nadměrný odpočet. V tabulce 8 je znázorněno, jak firma dané forwardové operace sjednává. Lze vyjít z toho, že se firma nachází v prvním měsíci a víme, že potřeba českých korun pro každý nadcházející měsíc bude například 10 000 000,-. V bance je tedy sjednán forward na druhý, třetí a čtvrtý měsíc dopředu. Forward na druhý měsíc je uzavřen na 100 % částky, která je potřeba. Na třetí měsíc je sjednán forward pouze ze 75 % a na čtvrtý měsíc na pouhých 50 %. Poté, co se firma přesune do druhého měsíce, celý tento proces se opakuje. To znamená, že ve druhém měsíci sjedná opět forwardové obchody na tři měsíce dopředu a dokupuje tak zbytek českých korun, které jsou zapotřebí. Tento způsob jí dovoluje upravovat a dorovnávat potřebu českých korun na další měsíce, pokud se vyskytne nějaký neočekávaný výdaj. Chart Ferox, a. s. si takto zajišťuje české koruny, které jsou nezbytné pro chod společnosti. Forwardové operace se sjednávají občas také na ostatní měny, ale to jen zřídka a především na americký dolar.

Tabulka 8: Sjednání forwardového obchodu na 3 měsíce dopředu v 1. měsíci

Měsíc	Sjednání forwardu v %	Sjednaný forward na
2.	100	10 000 000,-
3.	75	7 500 000,-
4.	50	5 000 000,-

Zdroj: vlastní

Tímto způsobem se společnost snaží eliminovat výkyvy koruny s předstihem. Při sjednávání forwardu se vždy použije aktuální měnový kurz dané banky. Každý měsíc poté firma zpětně porovná kurz, za který forward sjedná s kurzem, který je aktuální a vykazuje tak kurzovou ztrátu nebo kurzový zisk, kdy se jedna část účtuje jako zisk nebo ztráta z realizace forwardového kontraktu a druhá část jako klasický kurzový rozdíl. Firma se pomocí forwardů zajišťuje proti fluktuaci kurzu, není však v jejich silách zabránit vykazování určitého kurzového zisku nebo ztráty v účetnictví. Nicméně, tyto kurzové rozdíly nejsou pro firmu stěžejním problémem. Výkyvy kurzů díky forwardům nemají vliv na cashflow společnosti. Pokud na konci roku firma vykazuje kurzovou ztrátu v účetnictví, nejedná se o závažný problém, který by měl ohrozit stabilitu firmy.

Vedle forwardových operací firma využívá i dalšího nástroje pro nákup českých korun a případně i jiné měny. Jedná se o spotové operace. Tyto promptní operace jsou využívány v případě, kdy firma akutně potřebuje v daný moment určitou měnu. Jsou sjednávány za aktuální kurz v daný okamžik. Svou velikostí nejsou tak významné jako forwardové operace.

Během celé přípravné fáze bude muset společnost nadále realizovat forwardové operace, které pro ni znamenají poměrně velké náklady jak z finančního hlediska, tak především i z hlediska časového.

4.2.3 Softwarové vybavení a technická podpora

Klíčovým bodem přípravné fáze bude pořízení nových softwarových informačních systémů a příprava celkově silné technické podpory pro přechod z české koruny na euro uvnitř firmy. V rámci této fáze bude muset firma vynaložit poměrně vysoké jednorázové náklady.

Na samotném počátku by si firma měla sestavit speciální tým složený z odborníků jednotlivých oddělení a stanovit jednoho hlavního koordinátora celé akce. V rámci této skupiny by poté měly probíhat diskuze o potřebách firmy při změně softwarových systémů. Dá se konstatovat, že obměna informačních systémů se dotkne téměř celé firmy, především systémů jako jsou účetní, fakturační, platební, mzdový, personální a další. Je

třeba si uvědomit, že softwarové změny mohou být i velkým zatížením kapacit hardwarového vybavení, a brát v úvahu i obměnu technického zázemí. Firma by se v rámci úspor měla samozřejmě snažit provést co nejvíce možných změn vlastními silami, tedy za pomoci vlastních IT expertů. Speciální pracovní skupina by se mohla skládat ze zástupců těchto oddělení:

- personální a mzdové politiky
- účetnictví
- IT
- finančního oddělení managementu a controllingu
- investic
- produktového managementu
- obchodního management

Výstupem činnosti speciální skupiny by měla být analýza softwarových a technických potřeb se zaměřením na kritické oblasti a na následnou kalkulaci celého plánu. Bylo by vhodné, aby koordinátor této skupiny dbal na propojenost systémů a požadavků jednotlivých oddělení. A dále koordinoval celý proces a časově jej naplánoval. Důležitým výstupem činnosti této skupiny by poté mělo být také stanovení konkrétních požadavků na potenciálního dodavatele informačního systému s ohledem na potřeby firmy.

Jak bylo zmíněno již výše, je důležité se zaměřit na kritické oblasti při konverzi české koruny na euro v rámci firmy. Především z pohledu metodiky.

- měl by být jasně definován princip, jakým bude přepočítání prováděno
- dále koeficient, který bude pro přepočítání použit
- mělo by se dbát na to, aby byly do přepočítání zahrnuty veškeré údaje a data
- dále se musí rozhodnout, jakým způsobem má být zaokrouhlováno
- měly by se stanovit principy pro řešení rozdílů v účetních bilancích
- apod.

Další důležitou fází by poté mělo být samotné testování nových systémů a techniky. Je zapotřebí odhalit veškeré nedostatky a zajistit jejich odstranění ve spolupráci

s poskytovatelem informačních systémů. Testování by měla být věnována velká pozornost, aby potom samotná implementace systémů byla bezproblémová a nepřinášela další dodatečné náklady a komplikace.

Celý proces plánování a testování by měl být proveden během 2 let před samotným zavedením eura.

4.2.4 Vnitřní chod firmy před přijetím

Přípravná fáze před přijetím eura se nebude vnitřního chodu firmy příliš dotýkat. Vše bude fungovat tak, jako tomu bylo doposud. Současně s tím bude probíhat intenzivní příprava na přijetí eura. Tato příprava však bude aktivitou navíc a bude vykonávána skupinou vybraných odborníků. Dá se předpokládat, že tyto přípravy budou pro firmu znamenat určité náklady, které však bude nezbytné vynaložit.

Zaměstnanci firmy jsou skupinou, které by měla být též v rámci přípravné fáze věnována pozornost. Mzdové náklady se dají považovat za největší položku, kterou musí firma vyplácet svým zaměstnancům v české měně, a to každý měsíc. Firma si zajišťuje české koruny na výplaty prostřednictvím forwardových operací, jak již bylo podrobně vysvětleno výše.

V přípravné fázi se bude muset firma připravit i na změny ve výpočtu mezd. Bude zapotřebí se vybavit novým informačním systémem, který bude schopen počítat mzdy v eurech, přičemž způsob výpočtu by měl zůstat nezměněn. Podle národního plánu zavedení eura se počítá s tím, že veškeré smlouvy zůstanou platné i po přijetí nové měny. Dojde pouze k přepočtu korunové sazby na sazbu eurovou, a to prostřednictvím oficiálního koeficientu. Tento přepočítávací koeficient bude znám půl roku před samotným přijetím eura. A to s definitivní platností v návaznosti na rozhodnutí Rady EU o zrušení výjimky o zavedení eura pro ČR. Bude vyhlášen Radou EU, která se skládá z členských států, včetně

ČR, a to ve spolupráci s ECB. Výše přepočítacího koeficientu se bude odvíjet od vývoje tržního kurzu české koruny vůči euru.⁹⁴

V této přípravné fázi by bylo vhodné proškolit a seznámit zaměstnance s případnými změnami ve vyplácení mezd. Vzhledem k tomu, že půl roku před přijetím eura by měl být veřejnosti ohlášen přepočítávací koeficient pro českou korunu na euro, bylo by vhodné, aby firma v tomto časovém intervalu zorganizovala několik speciálních workshopů, kde by byli všichni pracovníci seznámeni s přicházejícími změnami, díky čemuž by se výrazně snížila pravděpodobnost výskytu zbytečných nedorozumění.

4.3 Období po přijetí eura

Pokud bude ČR po dobu dvou let v kurzovém mechanismus ERM II a bude splňovat konvergenční kritérium směnných kurzů, (kurz české koruny se bude pohybovat pouze v rámci povoleného flukтуаčního pásma vůči euru) může vláda ČR ve spolupráci s EU rozhodnout o přesném datu přijetí eura. Zpravidla se přijetí odehrává vždy k 1. lednu. To bude znamenat velký nápor na funkčnost všech připravených informačních systémů a techniky. V prvních měsících přijetí eura se bude jednat o testování "na ostro". Společnost by však měla být v okamžiku přijetí eura díky své minimálně dvouleté přípravě více než připravená, a přechod na euro by měl být více či méně bezproblémový.

Bylo by také vhodné, aby si firma i nadále ponechala speciální skupinu odborníků, a to minimálně po dobu prvních tří měsíců. V případě výskytu jakýchkoliv problémů by tak byla firma schopna aktivně a účinně reagovat a tyto nedostatky by neměly mít vliv na správný chod firmy. Klíčové pak bude to, aby případné komplikace nepocítili zákazníci.

Po přijetí eura dojde k významným změnám, a to především ve vnitřním chodu firmy. Dá se také předpokládat, že přijetí společné evropské měny bude mít vliv na vyšší efektivnost vnitřního fungování firmy. Bude to pro ni také mimo jiné znamenat velikou úsporu

⁹⁴ Časté otázky: Podnikatelé. Ministerstvo financí České republiky: Zavedení eura v České republice [online]. 1. 12. 2013 [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: http://www.zavedenieura.cz/cs/caste-otazky#CO2_8

v případě zahraničního platebního styku realizovaného do zemí eurozóny a v neposlední řadě také stabilnější kurz ve vztahu eura vůči ostatním měnám, než tomu bylo u české koruny.

4.3.1 Zahraniční obchod firmy Chart Ferox, a. s. po přijetí eura

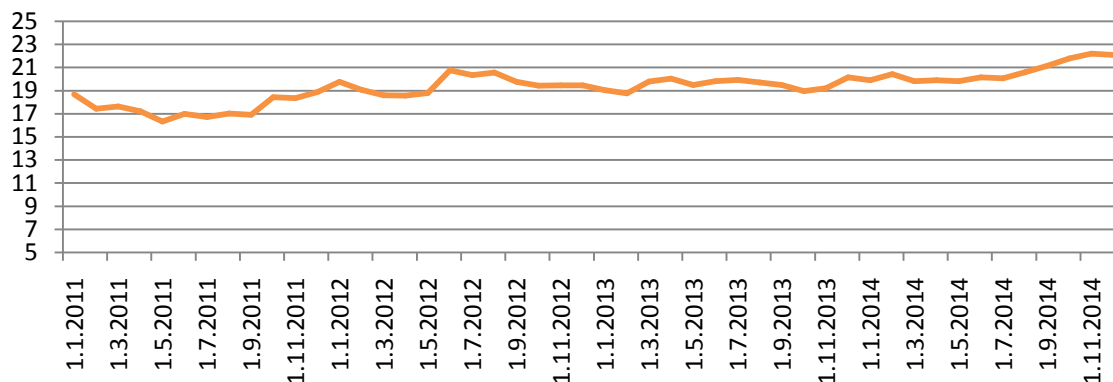
Přijetí eura bude pro firmu znamenat lepší možnost plánování obchodních záměrů a jistější podnikatelské prostředí pro důležitá budoucí rozhodnutí. Bude odstraněno kurzové riziko v případě obchodu se zeměmi eurozóny či zeměmi, které obchodují v eurech. Tato skutečnost se dá považovat za poměrně významnou pro zahraniční obchod firmy. Lze také předpokládat, že kurz eura ve vztahu k ostatním měnám bude mít stabilnější tendenci, než měla česká koruna ve vztahu k těmto měnám. Další měny, které firma používá, jsou americký dolar, britská libra, norská koruna a polský zlotý. V následujících podkapitolách bude poukázáno na to, že stabilita eura vůči ostatním měnám je opravdu větší, než vůči české koruně. Pro lepší představu bude použito grafické znázornění, které je podloženo jednoduchým statistickým výpočtem - jako je koeficient variace.⁹⁵ Data pro grafické znázornění a výpočet byla použita pro období 2011 až 2014, a to vždy k prvnímu dni každého měsíce. Výsledky jsou zaokrouhleny na desetinná místa.

4.3.2 Česká koruna a euro versus americký dolar

Druhou významnou měnou při realizaci zahraničních vztahů je pro firmu Chart Ferox, a. s. americký dolar. Na obrázku 7 je možné vidět, jaký byl vývoj české koruny vůči americkému dolaru.

⁹⁵ Koeficient variace umožňuje porovnávat variabilitu souboru s různou úrovní proměnných vyjádřených v různých měrných jednotkách. Udává z kolika procent, se podílí směrodatná odchylka na aritmetickém průměru.

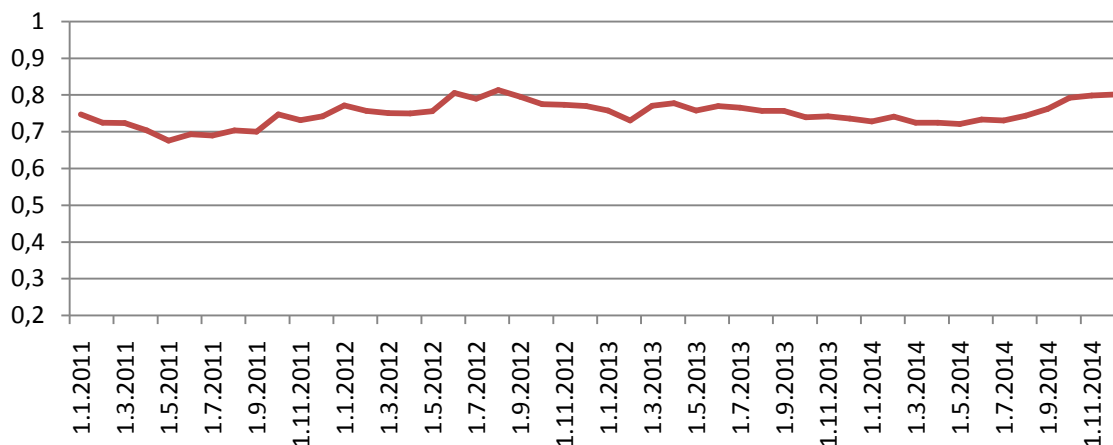
CZK/USD

Obrázek 7: Vývoj kurzu české koruny a amerického dolaru
Zdroj: vlastní zpracování

Zatímco na obrázku 8 je znázorněn vývoj eura vůči americkému dolaru.

EUR/USD

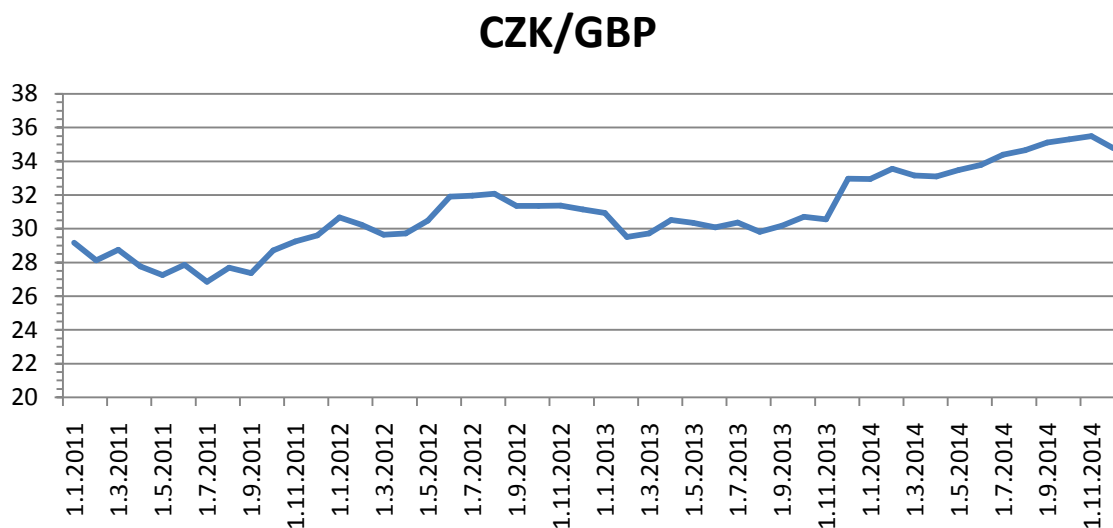
Obrázek 8: Vývoj kurzu eura a amerického dolaru
Zdroj: vlastní zpracování

Z obou grafů je patrné, že stabilita eura vůči americkému dolaru je větší než u české koruny. Koeficient variace pro českou korunu je 6,9, zatímco u eura 4,2. Z toho vyplývá, že variabilita u české koruny je větší než u eura.

Přijetí eura by v tomto případě bylo pro firmu rozhodně přínosem a ve vztahu k americkému dolaru by představovalo větší stabilitu směnného kurzu.

4.3.3 Česká koruna a euro vůči britské libře

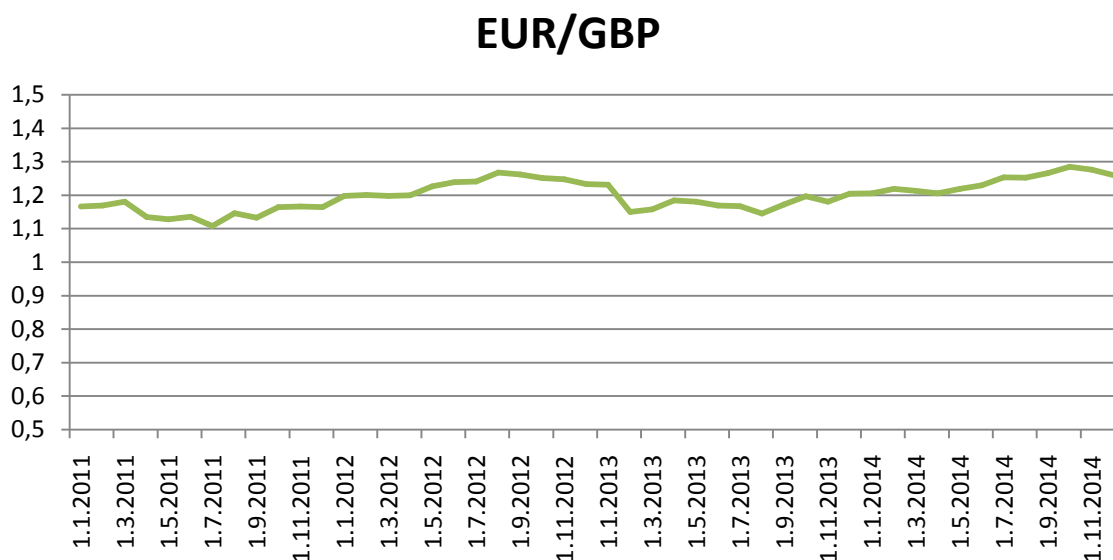
Další měnou, se kterou společnost operuje, je britská libra. Na obrázku 9 je možné vidět, jaký byl vývoj české koruny vůči britské libře.

Obrázek 9: Vývoj kurzu české koruny vůči britské libře

Zdroj: vlastní zpracování

Pro porovnání je na obrázku 10 znázorněn vývoj eura vůči britské libře.

Obrázek 10: Vývoj kurzu eura vůči britské libře

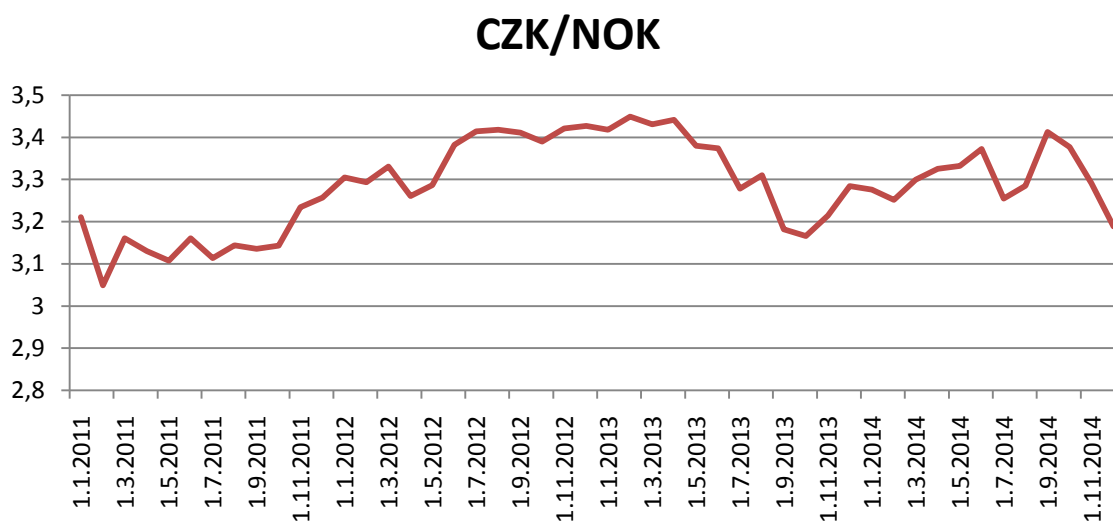
Zdroj: vlastní zpracování

Je zřejmě, že variabilita prvního grafu, tedy grafu znázorňujícího vývoj české koruny vůči britské libře, je mnohem vyšší, než je tomu v grafu znázorňujícím vývoj eura vůči libře. Koeficient variace pro českou korunu je 7,4, zatímco pro euro to je 3,7.

Opět se zde dá konstatovat, že přijetí eura bude mít pozitivní vliv na obchodování firmy se zahraničím, především potom s Velkou Británií, která britskou libru používá.

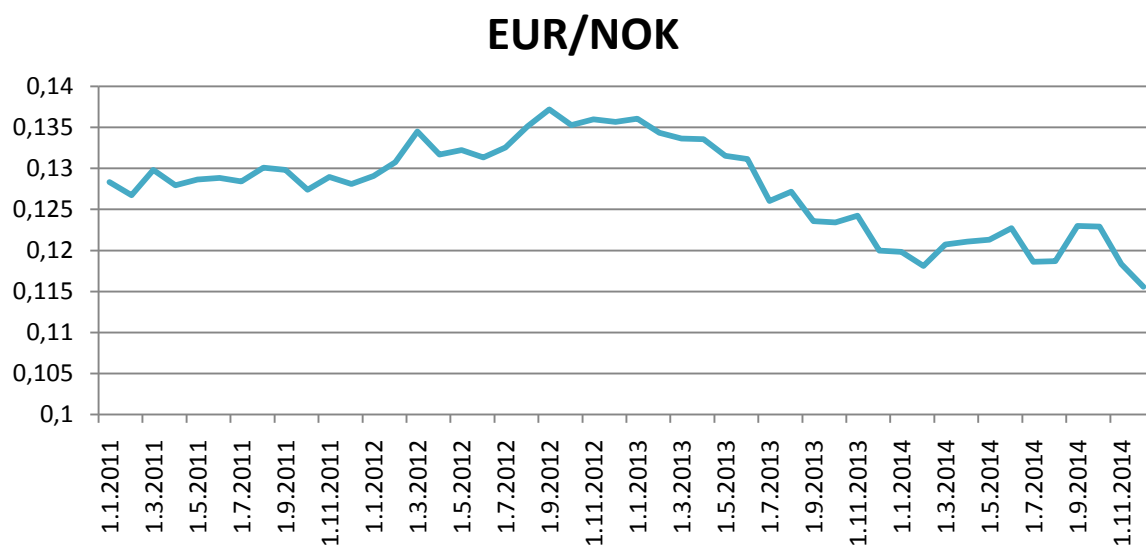
4.3.4 Česká koruna a euro vůči norské koruně

Norská koruna je další měnou, se kterou musí společnost kalkulovat. Na obrázku 11 je opět graficky zachycen vývoj české koruny, tentokrát vůči norské koruně.

Obrázek 11: Vývoj české koruny vůči norské koruně
Zdroj: vlastní zpracování

V následujícím grafu na obrázku 12 je vidět vývoj eura vůči norské koruně.

Obrázek 12: Vývoj eura vůči norské koruně

Zdroj: vlastní zpracování

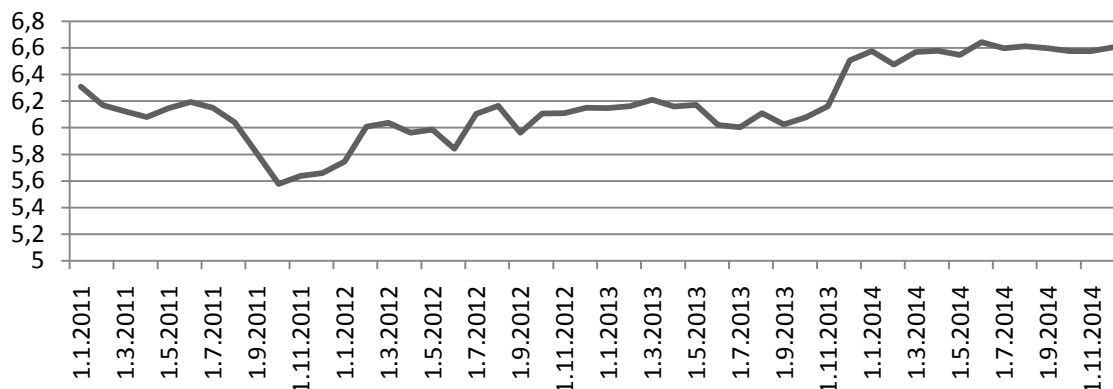
Jak u prvního, tak i u druhého grafu je možné zaznamenat, že docházelo k poněkud kolísavému vývoji. U obou měn se dá hovořit o poměrné nestabilitě. Koeficient variace pro českou korunu je při zaokrouhlení na desetinná čísla 3,2. Pro euro je to hodnota 4,5. V tomto případě můžeme sledovat opačnou situaci než u hodnot předešlých měn. Míra variability v případě eura je vyšší než u české koruny, a to s rozdílem 1,3 bodů.

V tomto případě by se dal učinit závěr, že přijetí eura bude mít na obchod s Norskem spíše negativní vliv, jelikož stabilita eura vůči této měně je nižší, než je tomu u české koruny. Přesto je ale v tomto případě zapotřebí také zmínit, že případ Norska je dosti specifický. Firma zde má navázané speciální obchodní vztahy a její snahou je použít měnu, tedy norskou korunu, kterou získá při prodeji zpět na nákup materiálu přímo v Norsku. Podíl norské koruny na prodejkách je navíc okolo pouhého 1 %.

4.3.5 Česká koruna a euro vůči polskému zlotému

Poslední měnou, se kterou firma pracuje, je polský zlotý. Podíl této měny na prodejkách firmy je pouhého půl procenta. Přesto je pro úplnost v následujícím grafu znázorněn vývoj české koruny a eura vůči této měně. Na obrázku 13 je vidět vývoj české koruny vůči polskému zlotému.

CZK/PLN

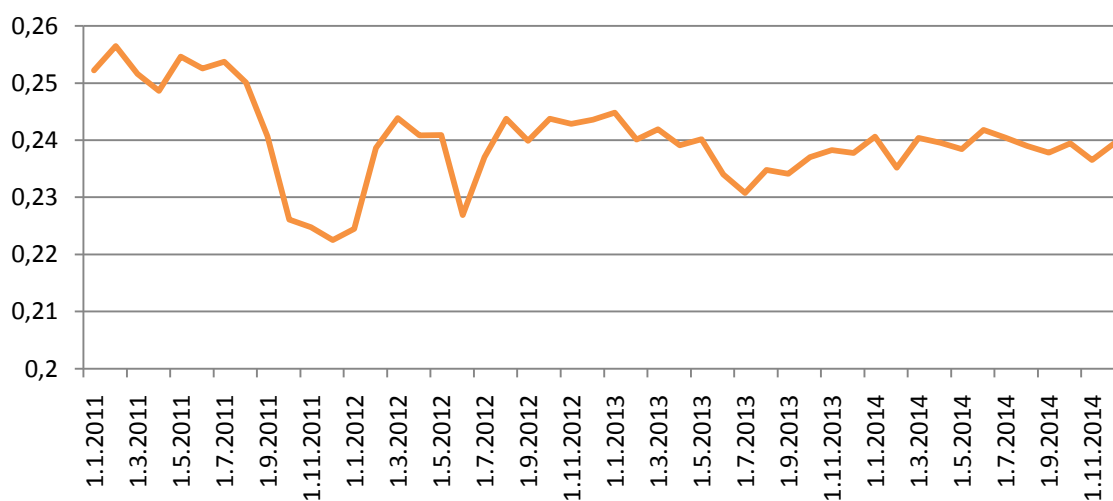

Obrázek 13: Vývoj české koruny vůči polskému zlotému

Zdroj: vlastní zpracování

Na obrázku 14 je potom znázorněn vývoj kurzu eura vůči polskému zlotému.

EUR/PLN

Obrázek 14: Vývoj eura vůči polskému zlotému

Zdroj: vlastní zpracování

V obou případech je možné hovořit o poměrně kolísavém vývoji. Variabilita v případě české koruny je 4,5 a pro euro 3,2. Je evidentní, že koeficient variace pro českou korunu je vyšší. Stabilita eura vůči polské měně je tedy větší. Přijetí eura v tomto případě by mělo pozitivní charakter.

4.3.6 Odstranění forwardových operací

Další důležitý přínos přijetí eura bude pro firmu představovat především úspora nákladů spojených s forwardy. Podle popisu forwardových operací výše, je zřejmé, že se jedná o poměrně složitou činnost, která zabere velké množství času a přináší tak firmě určité náklady, které je nezbytné vynaložit. Po nahrazení české koruny eurem bude zcela eliminováno kurzové riziko, které firma nebude muset podstupovat. Odpadne tak nutnost sjednávat forwardové obchody s bankami na nákup českých korun a na prodej eur. Dojde nejen k úspoře nákladů, ale i času, který je třeba vynaložit na realizaci těchto operací. Tato změna bude po přijetí eura pro firmu významná, uvážíme-li že přes 90 % zahraničního obchodu probíhá v eurech.

4.3.7 Změny ve vnitřním chodu firmy po přijetí eura

Velkou změnou uvnitř firmy bude zjednodušení účetnictví, které je v současné době poměrně komplikované z důvodu evidence dvou hlavních měn – eura a české koruny. Podle české legislativy jsou firmy povinné vést účetnictví v české měně i v případě, kdy jsou veškeré platební operace firmy převážně v eurech. Veškeré operace jsou tak přepočítávány zpět na české koruny.

K tomu firma používá pevný měsíční kurz ČNB vyhlášený na konci každého předešlého měsíce. Na konci měsíce se také přepočítávají všechny faktury, čímž vznikají kurzové rozdíly. § 4 zákona č. 235/2004 Sb., o DPH, uvádí:

"(5) Pro přepočet cizí měny na českou měnu se použije kurz platný pro osobu provádějící přepočet ke dni vzniku povinnosti přiznat daň, nebo přiznat uskutečnění plnění, a to

a) kurz devizového trhu vyhlášený Českou národní bankou, nebo

b) poslední směnný kurz zveřejněný Evropskou centrální bankou; přepočtení mezi měnami jinými než euro se provede za použití směnného kurzu každé z těchto měn vůči euru."⁹⁶

Zákon umožňuje při přepočtu z cizí měny na českou použít i směnný kurz ECB. Tuto možnost mají ekonomické subjekty od 1. ledna 2013. Avšak zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, výslovně říká, že:

*"(6) Majetek a závazky vyjádřené v cizí měně přepočítávají účetní jednotky na českou měnu kurzem devizového trhu vyhlášeným Českou národní bankou, ..."*⁹⁷

Pro úplnost ještě cituji § 38 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu, který říká, že:

*"1) Pro daňové účely, s výjimkou uvedenou v odstavcích 2 až 4, se používají kursy devizového trhu vyhlášené Českou národní bankou uplatňované v účetnictví poplatníků ..."*⁹⁸

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že i kdyby se firma chtěla podle zákona o DPH odkazovat na směnný kurz vyhlášený ECB, může tak učinit pouze pro vlastní potřeby a výpočty, ale v samotném závěru musí vždy použít směnný kurz vyhlášený ČNB. Po přijetí společné evropské měny budou firmy používat pouze směnný kurz eura vyhlášený ECB vůči ostatním měnám.

Významnou změnou bude poté úspora v podobě levnějšího platebního styku se zahraničím. Před přijetím eura musí firma za každou zahraniční platbu platit v řádu stovek korun. V tabulce 9 je možné vidět, jaké jsou poplatky při zahraničním platebním styku u dvou vybraných bank, se kterými společnost úzce spolupracuje. V případě SEPA⁹⁹ platby nebo

⁹⁶ Zákon č. 235/2004 Sb., o DPH, dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-235>, [vid. 2015-03-26]

⁹⁷ Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-563>, [vid. 2015-03-26]

⁹⁸ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-235>, [vid. 2015-03-26]

⁹⁹ SEPA převod je platba v měně EUR v rámci Jednotného eurového platebního prostoru, kam patří státy EU, Norsko, Lichtenštejnsko, Island a Švýcarsko

europlatby do částky 50 000 EUR se poplatek při odchozí platbě pohybuje nad 200 CZK. V případě Raiffeisen BANK je to 220 CZK a u ČSOB se jedná o 250 CZK. Příchozí platba ze zahraničí v rámci SEPA platby či europlatby je o pár desítek korun levnější. U Raiffeisen BANK je poplatek ve výši 200 CZK a u ČSOB je 150 CZK. V případě kdy firma provádí zahraniční platbu mimo Jednotný eurový platební prostor nebo se částka pohybuje nad 50 000 EUR v rámci SEPA platby/europlatby, se poplatek za realizaci platby zvyšuje. U Raiffeisen BANK při odchozí platbě se jedná o 1 % z částky platby, přičemž musí být zaplacen minimálně 500 CZK a maximálně 1 500 CZK. Při příchozí zahraniční platbě se jedná o 1 % z částky platby, kdy dolním limitem je 300 CZK a horním 1 200 CZK. ČSOB nabízí podobnou možnost, která je však o něco levnější. Při odchozí platbě je minimum stanovena na 250 CZK a maximum na 1 500 CZK. U příchozí platby se jedná minimálně o 150 CZK a maximálně o 1 000 CZK. ČSOB na rozdíl od Raiffeisen BANK nabízí i další možnost, která v tabulce není uvedena. Jedná se o odchozí platbu v rámci SEPA platby či europlatby nad 50 000 EUR, kdy procento z částky platby je 0,7 %. Minimální částka je v tomto případě poté 250 CZK (tedy stejná jako při jiné odchozí platbě) a maximální částka je 750 CZK (levnější).

Tabulka 9: Poplatky za zahraniční platby

	Raiffeisen BANK	ČSOB
Odchozí zahraniční platba SEPA/europlatba do 50 000,- EUR	220 CZK	250 CZK
Příchozí zahraniční platba SEPA/europlatba do 50 000,- EUR	200 CZK	150 CZK
Jiné odchozí zahraniční platby	1 % z částky platby, min. 500 CZK, max. 1 500 CZK	1 % z částky platby, min. 250 CZK, max. 1 500 CZK
Jiné příchozí zahraniční platby	1 % z částky platby, min. 300 CZK, max. 1 200 CZK	1 % z částky platby, min. 150 CZK, max. 1 000 CZK

Zdroj: vlastní zpracování z ceníků obou uvedených bank

4.4 Shrnutí celého firemního procesu před přijetím a po přijetí eura

Z počátku bude přijetí eura pro firmu znamenat vynaložení poměrně vysokých nákladů a to z důvodu přípravy nových informačních systémů. Tyto náklady budou mít ovšem pouze jednorázový charakter. V dalších letech se dá očekávat, že přijetí eura s sebou pro společnost přinese řadu výhod a to jak pro její zahraniční obchod, tak i vnitřní administrativní chod.

V tabulce 10 ve druhém sloupci jsou shrnuty veškeré oblasti, kterým bude zapotřebí věnovat řádnou pozornost v rámci příprav před přijetím eura. Jedná se o oblasti zahraničního obchodu, vnitřního chodu firmy, informačních systémů, zaměstnanců a zákazníků. Vedle toho jsou uvedena veškerá doporučení, která by firma měla zvážit a případně přijmout, aby tak zajistila hladký průběh celého procesu přijetí eura.

Tabulka 10: Fáze před přijetím eura - shrnutí

	Řešené oblasti	Doporučení
Před přijetím eura	zahraniční obchod	realizace forwardů, zvážení volby 1 banky do budoucna
	vnitřní chod firmy	sestavení týmu složeného z odborníků v čele s jedním koordinátorem
	nové informační systémy	důkladné testování
	zaměstnanci	školení půl roku před přijetím eura, upozornění na změny
	zákazníci	zajištění kompletní informovanosti

Zdroj: vlastní zpracování

Jedním z doporučení je sestavení speciálního týmu odborníků z důvodu příprav nových informačních systémů. Tito odborníci by měli analyzovat za pomoci vlastních IT expertů konkrétní softwarové a technické potřeby, provést veškeré kalkulace a vybrat vhodného dodavatele pro obměnu IS. Zákazníci firmy by neměli pocítit žádné problémy a komplikace. Z toho důvodu by společnost měla dbát na řádnou přípravu.

Přijetí eura poté ovlivní především dvě oblasti v rámci firmy - zahraniční obchod a vnitřní chod firmy. Ačkoliv dopady na obchod se zahraničím nebudou příliš významné, jsou zde určité oblasti, které budou pozitivně ovlivněny. Dojde k velkým finančním a časovým úsporám z důvodu odstranění forwardů (na nákup české koruny) a levnějšího platebního styku se zahraničím. Významnou změnu bude představovat odstranění kurzového rizika ve vztahu k euru a větší stabilita eura vůči ostatním měnám než tomu bylo u české koruny. Jak je zřejmé v tabulce 11, bude ovlivněna nejen oblast zahraničního obchodu, ale také vnitřního chodu firmy. Zejména v rámci vnitřního chodu dojde ke znatelnému zjednodušení účetnictví a časovým úsporám, což celkově povede k efektivnějšímu fungování podniku. Změna softwarového vybavení a technické podpory by měla být díky řádné přípravě bezproblémová. Přesto by bylo vhodné, aby skupina odborníků fungovala ještě minimálně první tři měsíce po zavedení nové měny, čímž by dohlížela na správný průběh veškerých procesů a změn.

Tabulka 11: Fáze po přijetí eura - shrnutí

	Řešené oblasti	Následky
Po přijetí eura	zahraniční obchod	odstranění forwardů
		větší stabilita eura vůči ostatním měnám
		levnější platební styk se zahraničím v rámci SEPA oblasti
		odstranění kurzového rizika ve vztahu k euru
	vnitřní chod firmy	zjednodušení účetnictví, efektivnější chod firmy

Zdroj: vlastní zpracování

Závěr

Předmětem analýzy této diplomové práce byla firma Chart Ferox, a. s. se sídlem v Děčíně, která je významnou nadnárodní společností působící v České republice. Tato společnost je exportního charakteru a většinu svých obchodů se zahraničím realizuje v eurech.

Tématem této práce je především zjištění dopadů na mezinárodní obchod vybrané nadnárodní společnosti po přijetí eura v České republice. Z toho důvodu byl v teoretické části vysvětlen mezinárodní obchod jako takový, jeho vývoj, příčiny vzniku a jeho formy. Následuje vysvětlení pojmu nadnárodní firma a identifikace rizik, se kterými se tyto firmy v rámci mezinárodního obchodu potýkají. Důraz je kladen především na riziko kurzové. Poté následuje výčet způsobů, jak se firma může proti kurzovému riziku zabezpečit, přičemž pozornost je věnována hlavně forwardovým operacím. Další kapitola teoretické části je zaměřena stručně na mezinárodní měnový systém a na jeho vývoj. V rámci mezinárodního měnového systému je vysvětlen pojem měnový kurz, a také fakt, jak jeho pohyb ovlivňuje zahraniční vztahy mezi importéry a exportéry.

Veliká pozornost je poté věnována Evropské unii a přijetí eura. ČR se při vstupu do EU zavázala přijmout euro jako vlastní měnu. Přesto k tomu i po více jak 10 letech nedošlo. Právě přijetí eura je klíčovým bodem této diplomové práce a důležitým momentem pro zvolenou nadnárodní firmu. Práce je zaměřena především na HMU a s tím související společnou evropskou měnu – euro. Následuje výčet všech konvergenčních kritérií, které je nezbytné splnit pro přijetí do eurozóny. Jedná se o rozpočtový deficit veřejného sektoru, celkový dluh veřejného sektoru, míru inflace, dlouhodobé úrokové sazby a směnné kurzy. Úrokové sazby, veřejný dluh, veřejný deficit a míra inflace jsou ze strany ČR posledních pár let plněny bez problémů. Jediným kritériem, které nelze formálně hodnotit je kritérium směnného kurzu a to z toho důvodu, že ČR doposud nevstoupila do kurzového mechanismu ERM II, ve kterém by měla setrvat minimálně dva roky před stanovením konkrétního data přijetí. Další překážkou je podle konvergenční zprávy ECB z června 2014 také neúplná právní konvergence české a evropské legislativy. Ta je pro přijetí eura též nezbytná.

Analytická část této práce byla rozdělena do dvou fází – období před přijetím eura a období po přijetí eura. Obě tyto fáze se zaměřily na tři významné oblasti z hlediska přijetí eura, a to na zahraniční obchod a s tím spojené forwardové operace a vnitřní chod firmy. Firma má významné postavení a obchoduje po celém světě. Přes 90 % obchodů je realizováno v eurech. Společnost je tak nucena provádět forwardové operace na nákup českých korun, které jsou zapotřebí pro chod firmy a to především na mzdové náklady, dále daně, náklady na služby a materiál a investice. Spolupráce v rámci forwardů je navázána s dvěma bankami z důvodu vytváření konkurenčního prostředí mezi nimi. Do budoucna (po přijetí eura) by firma měla zvážit volbu jedné banky a zajistit si tak výhodnější obchodní podmínky. Důležitým bodem přípravné fáze je softwarová a technická příprava. Jedním z doporučení je, aby firma sestavila skupinu složenou z jednotlivých odborníků, kteří by prodiskutovali a naplánovali veškeré potřebné požadavky na potenciálního dodavatele. A aby následně bylo provedeno testování nového vybavení a zajistil se tak hladký přechod z české koruny na euro ze dne na den. Je také zapotřebí uspořádat workshopy pro zaměstnance firmy a zajistit tak jejich stoprocentní informovanost o případných změnách uvnitř firmy po přijetí eura. Speciální pozornost by měla být věnována také zákazníkům a jejich informovanosti. Celá přípravná fáze by měla proběhnout během dvou let, poté co ČR vstoupí do kurzového mechanismu ERM II.

Po přijetí eura se dají očekávat velmi pozitivní změny v rámci vnitřního chodu firmy. Dojde ke zjednodušení účetnictví, k odstranění forwardových operací a dalších administrativních činností, které souvisely se vztahem české koruny a eura. Jedním z doporučení je, aby si firma ponechala nadále skupinu odborníků cca po dobu tří měsíců a případné problémy uvnitř firmy byly tak ihned řešeny.

V rámci zahraničního obchodu bude významným dopadem odstranění kurzového rizika ve vztahu eura a české koruny. S tím souvisí i odstranění forwardových operací, prostřednictvím kterých se firma zajišťovala proti nečekaným výkyvům kurzu. Kurzová rizika ve vztahu eura a ostatních měn, které firma používá, samozřejmě zůstávají. Přesto je tento dopad velmi významný. Za prvé – přes 90 % veškerých obchodů se zahraničím je realizováno právě v eurech. A za druhé – na základě statistického výpočtu (koeficientu variace) bylo zjištěno, že euro bude pro firmu znamenat stabilnější podnikatelské prostředí. Společnost kromě eura obchoduje také v dalších měnách, jako je americký dolar, britská

libra, norská koruna a polský zlotý. Vztah eura vůči těmto měnám je méně kolísavý, než je tomu u české koruny ve vztahu k nim. Tato skutečnost platí jak u amerického dolaru, tak i u britské libry a polského zlotého. Pouze u norské koruny tomu bylo naopak. V součtu bude mít přechod na euro pro firmu v tomto případě hlavně pozitivní vliv.

Další skutečností, která pro firmu bude přínosem po přijetí eura, bude levnější platební styk se zahraničím. Všechny platby v EUR se v rámci eurozóny stanou domácími platbami a jejich cena bude poté odpovídat dnešním cenám v korunovém tuzemském platebním styku, které se pohybují v řádu jednotek korun. Úspora bude tedy z tohoto hlediska významná. Jenom příchozí platby ze zemí, které podléhají SEPA prostoru, tvoří cca 76 % (vypočítáno za roky 2011, 2012 a 2013) z celkového prodeje.

Cílem diplomové práce bylo identifikovat veškeré možné dopady přijetí eura na mezinárodní obchod firmy Chart Ferox, a. s. v Děčíně, která je nadnárodní firmou působící na mezinárodní scéně desítky let. Na základě provedené analýzy bylo zjištěno, že euro s sebou přinese řadu změn jak v rámci zahraničního obchodu, tak i ve vnitřním administrativním chodu firmy. Zpočátku bude pro firmu přijetí eura znamenat vynaložení jednorázových nákladů. Poté ale především finanční a časovou úsporu a stabilnější podnikatelské prostředí pro obchodování se zahraničím. Pokud firma nepodcení přípravnou fázi, bude pro ni přijetí eura z hlediska výše uvedených dopadů především pozitivní změnou.

Seznam použité literatury

Citace

- ČERNOHLÁVKOVÁ, E. a kol. *Mezinárodní obchodní operace*. 1. vyd. Praha: HZ, 1998, ISBN 80-86009-20-3.
- DURČÁKOVÁ, J. a M. MANDEL. *Mezinárodní finance*. 2. vyd. Praha: MANAGEMENT PRESS, 2003, ISBN 80-7261-090-2.
- FOJTÍKOVÁ, L. *Zahraniční obchodní politika ČR: Historie a současnost (1945-2008)*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, ISBN 978-80-7400-128-4.
- JÍLEK, J. *Termínované a opční obchody*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, spol. s. r. o., 1995, ISBN 80-7169-183-6.
- LACINA, L. *Měnová integrace*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007, ISBN 978-80-7179-560-5.
- MACH, M. *MAKROEKONOMIE II: pro magisterské (inženýrské) studium 1. a 2. část*. 3. vyd. Slaný: MELANDRIUM, 2001, ISBN 80-86175-18-9.
- MACHKOVÁ, H. a kol. *Mezinárodní obchodní operace*. 5. vyd. Praha: Grada Publishing, a. s., 2010, ISBN 978-80-247-3237-4.
- STRÝČKOVÁ, P. *Teorie mezinárodního obchodu a jejich praktické využití v zahraničně-obchodní politice ČR*. Brno, 2006, Diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně Ekonomicko-správní fakulta.
- URBÁNEK, A. *Vybrané investice "na zelené louce" v ČR - analýza a zhodnocení*. Praha, 2007, Bakalářská práce (Bc.) Vysoká škola ekonomická v Praze – Fakulta mezinárodních vztahů.
- VARADZIN, F. *Mezinárodní ekonomie: Teorie světového hospodářství*. 1. vyd. Praha: PROFESSIONAL PUBLISHING - Kamil Mařík, 2013, ISBN 978-80-7431-116-1.

Elektronické zdroje

Akvizice. *TrhFirem.cz: PARTNER PRO PRODEJ A AKVIZICE MALÝCH A STŘEDNÍCH FIREM* [online]. [cit. 2014-10-26]. Dostupné z: <http://www.trhfirem.cz/cz/akvizice>

BusinessDictionary: Multinational Corporation (MNC). [online]. [cit. 2014-10-25]. Dostupné z: <http://www.businessdictionary.com/definition/multinational-corporation-MNC.html>

Co je to sloučení a splynutí podniku?. *Podnikátor: Pomůže Vám v podnikání* [online]. 11. 10. 2014 [cit. 2014-10-26]. Dostupné z: <http://www.podnikator.cz/zacatek-podnikani/pravo/n:18875/Co-je-to-sloucení-a-splynutí-podniku>

Co to je nominální a reálný měnový kurz?. *Česká národní banka* [online]. [cit. 2014-10-08]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/faq/co_to_je_nominalni_a_realny_menovy_kurz.html

Časté otázky: Podnikatelé. Ministerstvo financí České republiky: Zavedení eura v České republice [online]. 1. 12. 2013 [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: http://www.zavedenieura.cz/cs/caste-otazky#CO2_8

Česká národní banka: Měnový kurz jako nástroj měnové politiky - nejčastější otázky a odpovědi. [online]. [cit. 2015-03-25]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/faq/menovy_kurz_jako_nastroj_menove_politiky.html#7

DĚDEK, O. Evropský měnový systém. *Ministerstvo financí ČR: Zavedení eura v České republice* [online]. 1. 1. 2014 [cit. 2014-10-11]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro/historie-eura/evropsky-menovy-system>

DĚDEK, O. Kritérium cenové stability. *Ministerstvo financí České republiky: Zavedení eura v České republice* [online]. 1. 12. 2013, 13. 10. 2014 [cit. 2014-10-19]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/kriterium-cenove-stability>

DĚDEK, O. Kritérium směnného kurzu. *Ministerstvo financí České republiky: Zavedení eura v České republice* [online]. 1. 12. 2013 [cit. 2014-10-18]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/kriterium-smenneho-kurzu>

- DĚDEK, O. Kritérium úrokových sazeb. *Ministerstvo financí České republiky: Zavedení eura v České republice* [online]. 1. 12. 2013, 13. 10. 2014 [cit. 2014-10-18]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/kriterium-urokovych-sazeb>
- DĚDEK, O. Kritérium veřejného deficitu. *Ministerstvo financí České republiky: Zavedení eura v České republice* [online]. 1. 12. 2013, 13. 10. 2014 [cit. 2014-10-18]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/kriterium-verejneho-deficitu>
- DĚDEK, O. Kritérium veřejného dluhu. *Ministerstvo financí České republiky: Zavedení eura v České republice* [online]. 1. 12. 2013, 13. 10. 2014 [cit. 2014-10-18]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/kriterium-verejneho-dluhu>
- DĚDEK, O. Maastrichtská smlouva. *Ministerstvo financí ČR: Zavedení eura v České Republice* [online]. 1. 1. 2014 [cit. 2014-10-11]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro/historie-eura/maastrichtska-smlouva>
- DĚDEK, O. Národní plán zavedení eura: Scénář přijetí eura. *Ministerstvo financí České republiky: Zavedení eura v České republice* [online]. 1. 12. 2013 [cit. 2014-10-19]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/narodni-plan-zavedeni-eura/scenar-prijeti-eura>
- DĚDEK, O. Právní konvergence. *Ministerstvo financí České republiky: Zavedení eura v České republice* [online]. 16. 4. 2014 [cit. 2014-10-19]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/pravni-konvergence>
- DĚDEK, O. Výhody pro podniky. *Ministerstvo finance České republiky: Zavedení eura v České republice* [online]. 1. 12. 2013 [cit. 2014-10-19]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/vyhody-a-rizika-eura/vyhody-pro-podniky>
- DEMEL, J. *Mezinárodní obchod* [online prezentace]. Liberec: Technická univerzita v Liberci, Ekonomická fakulta, [cit. 2014-10-26]. Dostupný z [www: <http://multiedu.tul.cz/~jaroslav.demel/multiedu/MEOB/MEO_P2_-_2014.pdf>](http://www.multiedu.tul.cz/~jaroslav.demel/multiedu/MEOB/MEO_P2_-_2014.pdf)

- Devizový kurz a zahraniční obchod podniku: 5. Odborná konference doktorského studia s mezinárodní účastí – Brno 2003. In: Vysoké učení technické v Brně: Věda a výzkum [online]. Brno, 2013 [cit. 2014-10-08]. Dostupné z: <http://www.fce.vutbr.cz/veda/dk2003texty/pdf/5-2/rp/nesladkova.pdf>
- ECB, ESCB a Eurosystem. *Evropská centrální banka: Eurosystem* [online]. [cit. 2014-10-20]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/escb/html/index.cs.html>
- Encyklopedie EU: EU od A až do Z. *Euroskop.cz: Věcně o Evropě* [online]. [cit. 2014-10-10]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/285/sekce/e-f/>
- Euro. *Evropská komise: Hospodářské a finanční věci* [online]. 27. 8. 2014 [cit. 2014-10-18]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/economy_finance/euro/index_cs.htm
- FRANCOVÁ, J. Lisabonská smlouva: Konsolidovaný text smlouvy o Evropské unii a smlouvy o fungování Evropské unie ve znění Lisabonské smlouvy. *Ministerstvo kultury* [online]. [cit. 2014-10-10]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/assets/evropska-unie/lisabonskasmlouva/LS-konsolid.pdf>
- Historie Evropské unie. *Europa.eu: Evropská unie* [online]. [cit. 2014-10-10]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/eu-history/index_cs.htm
- Jak funguje Evropská unie: Základní informace o Evropské unii. *Europa.eu: Evropská unie* [online]. [cit. 2014-10-10]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/index_cs.htm
- Jednotlivé země: Členské státy EU. *Europa.eu: Evropská unie* [online]. [cit. 2014-10-10]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/countries/index_cs.htm
- Joint Venture: DEFINITION OF 'JOINT VENTURE - JV'. *Investopedia* [online]. [cit. 2014-10-27]. Dostupné z: <http://www.investopedia.com/terms/j/jointventure.asp>
- Kurzy měn ČNB. *Kurzy měn ČNB: Jak se mění kurzy* [online]. Ing. Radek Šmach [cit. 2014-10-08]. Dostupné z: <http://www.kurzymencnb.cz/Jak-se-meni-kurzy.php>
- LEŽATKA, R. a T. ZIMMERMANN. Tiskové zprávy ČNB: ČNB a MF doporučily termín přijetí eura zatím nestanovovat. *Česká národní banka* [online]. 15. 12. 2014 [cit. 2015-03-25]. Dostupné z:

http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/tiskove_zpravy_cnb/2014/20141215_sladenost_maastricht_eurozona.html

Měnová politika. *Česká národní banka* [online]. [cit. 2014-10-27]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/menova_politika/

MINISTERSTVO FINANCÍ ČR A ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. 2014. *Vyhodnocení plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou*. Praha. ISSN 2336-5110. Dostupné také z: <http://www.mfcr.cz/sladenost>

Multinational Corporations. *IOWA State University: Department of Economics* [online]. [cit. 2014-10-25]. Dostupné z: <http://www2.econ.iastate.edu/classes/econ355/choi/mnc.htm>

Režimy měnových kurzů: Řízený floating. *Kurzy měn ČNB* [online]. Ing. Radek Šmach [cit. 2014-10-08]. Dostupné z: <http://www.kurzymencnb.cz/Rezimy-menovych-kurzu.php>

Senát odmítl požadavek na vyjednání trvalé výjimky v otázce přijetí eura: sekce 08 - Kabinet a řízení úřadu. *Ministerstvo financí České Republiky: Zavedení eura v České republice* [online]. 3. 3. 2015 [cit. 2015-03-25]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/narodni-koordinacni-skupina/tiskove-centrum/novinky/2015/senat-odmitl-pozadavek-na-vyjednani-trva-2431>

Smlouvy EU. *Europa.eu: Evropská unie* [online]. [cit. 2014-10-11]. Dostupné z: http://europa.eu/eu-law/decision-making/treaties/index_cs.htm

Strategické aliance: Co jsou strategické aliance. *InnoSupport: Supporting innovation in SME* [online]. [cit. 2014-10-27]. Dostupné z: <http://www.innosupport.net/index.php?id=2370&L=8>

UPeníze.cz. Magazín o penězích: *Peněžní trh* [online]. 13. 5. 2013 [cit. 2014-10-08]. Dostupné z: <http://www.upenize.cz/devalvace-meny/>

Zákon č. 235/2004 Sb., o DPH, dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-235>, [vid. 2015-03-26]

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-563>, [vid. 2015-03-26]

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, dostupné z:
<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-235>, [vid. 2015-03-26]

Zamrazilová: Přijetí eura v ČR odpovídá kurz pod 20 EUR/CZK. Investiční web [online].
19. 2. 2015 [cit. 2015-03-25]. Dostupné z:<http://www.investicniweb.cz/zpravy-z-trhu/2015/2/19/zamrazilova-prijeti-eura-v-cr-odpovida-kurz-pod-20-eurczk/>

Bibliografie

Elektronická databáze Proquest (knihovna.tul.cz): NELSON, Carl A. Import Export: How to Take Your Business Across Borders. New York: The McGraw-Hill Companies, Inc., The Professional Book Group, 2009, ISBN 0071482555.

KALÍNSKÁ, E. *Mezinárodní obchod v 21. století*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a. s. 2010, ISBN 978-80-247-3396-8.